

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ

***“Ερευνητικές Διαδικτυακές Πρακτικές
και το Μέλλον της Ειδικής
και Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης”***

ΚΥΡΙΑΚΗ 12 ΜΑΡΤΙΟΥ 2023

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

**«Ερευνητικές Διδακτικές Πρακτικές
και το Μέλλον της Ειδικής και Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης»**

ΚΑΛΕΣΜΕΝΟΣ ΟΜΙΛΗΤΗΣ:

Καθηγητής BRYAN G. COOK

School of Education and Human Development
Department of Special Education
University of Virginia

ΚΥΡΙΑΚΗ 12 ΜΑΡΤΙΟΥ 2023

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΙΚΙΝΗΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ): Καλησπέρα σε όλους. Είμαι ο Δημήτρης Αναστασίου, καθηγητής στο τμήμα Ειδικής Αγωγής στο Πανεπιστήμιο Ιλινόις. Θα μιλήσω αγγλικά από ευγένεια προς τον φιλοξενούμενό μας.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την ΔΟΕ για την πρόσκληση να είμαι ο συντονιστής αυτής της συζήτησης. Κατά τη παρουσίαση του καθηγητή Bryan Cook, μπορείτε να υποβάλετε τις γραπτές ερωτήσεις σας και μετά την παρουσίασή του, θα μεταφράσω ερωτήσεις στα αγγλικά για τον ομιλητή.

Δυστυχώς, η παρουσίαση αυτή γίνεται στη σκιά των τραγικών γεγονότων για την Ελλάδα του ατυχήματος στα Τέμπη με 57 νεκρούς. Ξέρω ότι οι άνθρωποι στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή συνεχίζουν να θρηνούν.

Ο αγώνας της ΔΟΕ για καλύτερη δημόσια εκπαίδευση και για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες δίνει ελπίδα στα παιδιά, στους διδασκόμενους και στους γονείς.

Σήμερα χαίρομαι ιδιαίτερα που παρουσιάζω τον ομιλητή μας καθηγητή Bryan Cook. Κάποια λόγια γι' αυτόν. Ο Bryan είναι καθηγητής σε πρόγραμμα ειδικής αγωγής στη σχολή Σχολικής Ανάπτυξης στο Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνια. Έχει αφιερώσει την καριέρα του είτε να ορίσει αλλά και να διαδώσει τις διδακτικές πρακτικές και να καλύψει αυτό το κενό στην ειδική αγωγή.

Έχει γράψει πολλά συγγράμματα πάνω στο θέμα και αναγνωρίζεται ως ηγετική προσωπικότητα σε αυτό τον τομέα της έρευνας. Είναι εμπειρογνώμονας για τις ανοιχτές επιστήμες, την ειδική αγωγή. Αυτό είναι το τρέχον πάθος του. Του αρέσει να παράγει υλικό και να το μοιράζεται με την εκπαιδευτική κοινότητα.

Υπήρξε Πρόεδρος του Συμβουλίου για Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες και το οποίο αναπτύσσει βέλτιστες πρακτικές για παιδιά με ειδικές ανάγκες και μαθησιακές δυσκολίες.

Επιπλέον, ο Bryan είναι πρώην Πρόεδρος CEC's division για την έρευνα και συν-συντάκτης διαφόρων επιστημονικών περιοδικών αλλά και μελετών για τις μαθησιακές δυσκολίες, την ειδική αγωγή και ιδιαίτερα για παιδιά που βρίσκονται στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Έχει βραβευτεί για τις μελέτες του, συμπεριφορικές μελέτες.

Και θα μοιραστεί μαζί μας τις τεκμηριωμένες διδακτικές πρακτικές και για το μέλλον της ειδικής και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης. Θα είναι μια παρουσίαση με αρκετό ενδιαφέρον, με αρκετές πληροφορίες και σε αυτό το σημείο, θα ήθελα να καλωσορίσουμε θερμά τον καθηγητή Bryan Cook. Είναι η πρώτη φορά που απευθύνεται σε ελληνικό κοινό. Έχω δίκιο, Bryan;

B. COOK: Βεβαίως, έχετε απόλυτο δίκιο. Ευχαριστώ πάρα πολύ, Δημήτρη. Εκτιμώ πάρα πολύ την εισαγωγή και είναι μεγάλη μου τιμή που μιλώ σε σας σήμερα.

Χαίρομαι ιδιαίτερα που σας μιλώ σήμερα για την τεκμηριωμένη διδακτική πρακτική που είναι ένα κίνημα στην εκπαίδευση που επηρεάζει πολύ την εκπαίδευση στις Ηνωμένες Πολιτείες. Εγώ διδάσκω και εργάζομαι σε αυτό τον τομέα και έχει καταλήξει σε ένα μέτριο επίπεδο επιτυχιών στον τομέα.

Θα δούμε λοιπόν μερικά θέματα που αφορούν τις τεκμηριωμένες διδακτικές πρακτικές. Ως προεπισκόπηση, θα μιλήσουμε γιατί επικεντρωνόμαστε στην τεκμηριωμένη εκπαίδευση, για τις διαφορετικές πηγές των τεκμηριωμένων πρακτικών, τι δεν θεωρούμε τεκμηριωμένες πρακτικές, ιδιαίτερα στον τομέα μου της ειδικής αγωγής.

Και θα καταλήξουμε πώς μπορούμε να υιοθετήσουμε και να παρατείνουμε τις τεκμηριωμένες αυτές πρακτικές προς όφελος των εμπλεκομένων πλευρών.

Θα ξεκινήσουμε λοιπόν γιατί πρέπει να επικεντρωθούμε στις τεκμηριωμένες πρακτικές. Η εκπαίδευση υπάρχει εδώ αιώνες και οι εκπαιδευτές αποφασίζουν πολλές φορές χωρίς τεκμηριωμένες πρακτικές. Και αυτό θα ισχύει για τους περισσότερους εκπαιδευτικούς. Οι εκπαιδευτικοί παίρνουν διαφορετικές αποφάσεις σε διαφορετικά επίπεδα κατά τη διάρκεια της ημέρας βάσει διαφορετικών πηγών λήψης αποφάσεων.

Κυρίως η βασική πηγή για τη λήψη αποφάσεων είναι η προσωπική εμπειρία. Μου συνέβη αυτό και στο παρελθόν. Αυτό δούλεψε την προηγούμενη φορά, είναι κάτι που είμαστε πολύ καλοί άνθρωποι σε αυτό. Οπότε βασιζόμαστε στην προσωπική μας εμπειρία.

Ενίοτε συμβουλευονται εμπειρογνώμονες, είτε ειδικά βιβλία, είτε ειδικούς στον τομέα της εκπαίδευσης. Επίσης, συναδέλφους οι οποίοι μοιράζονται μαζί μας την εκπαιδευτική τους εμπειρία κι εμείς τη δική μας μαζί τους.

Επίσης, έχουμε μια παράδοση, παραδοσιακές πρακτικές στην εκπαίδευση όπου οι διδάσκοντες πριν από μας έχουν εδραιώσει κάποιες πρακτικές που θεωρούμε σημαντικές στον τομέα. Αυτές είναι οι τυπικές λήψεις αποφάσεων και ουσιαστικά, μας καθοδηγούν αλλά όλες αυτές είναι επιρρεπείς σε σφάλματα γιατί βασίζονται κυρίως στην προσωπική μας εμπειρία. Και οι άνθρωποι είναι πάρα πολύ καλοί στο να ερμηνεύουν τη δική τους εμπειρία αλλά ενίοτε υπόκεινται και σε γνωσιακές μεροληψίες.

Και εδώ θα ήθελα να μοιραστώ την πρώτη αρχή του Feynmann, δηλαδή ότι πολλές φορές κοροϊδεύουμε τον ίδιο μας τον εαυτό. Υπάρχουν πολλά ανέκδοτα που λένε ότι τείνουμε να δίνουμε προσοχή μόνο στα πράγματα τα οποία επιβεβαιώνουν την αρχική μας αντίληψη για κάτι. Μόνο όταν μια αντίληψη εδραιώνεται, είναι πολύ δύσκολο να την αλλάξεις.

Κι εδώ θα πάω στην επόμενη διαφάνειά μου. Όπως οι ειδικοί σε άλλους τομείς, οι εκπαιδευτικοί είναι ειδικοί στην εκπαίδευση και ενώ τις περισσότερες φορές έχουν σωστές απόψεις, αυτό δεν ισχύει πάντοτε. Πολλές φορές ακολουθούμε και κάποιες μη τόσο χρήσιμες απόψεις μας οι οποίες δεν είναι και τόσο καλά τεκμηριωμένες.

Μόνο 63% συσχέτιση μεταξύ των πεπιοθήσεων των εκπαιδευτικών και των πραγμάτων που ουσιαστικά μπορούν να επιτευχθούν από τους μαθητές ισχύει. Και αυτό αποδεικνύεται από 12 διαφορετικές μελέτες μαθητών που δείχνουν ότι υπάρχει μια μέτρια συσχέτιση μεταξύ της καλής γνώσης από πλευράς των εκπαιδευτικών, των μαθητών τους. Πιστεύουν ότι τους ξέρουν αλλά δεν τους γνωρίζουν τόσο καλά.

Και νομίζω ότι κάνουμε το ίδιο πράγμα κάθε φορά θεωρώντας ότι αυτό μπορεί να πετύχει. Τις περισσότερες φορές μπορεί και να έχουμε δίκιο που χρησιμοποιούμε την προσωπική μας εμπειρία που συμβουλευόμαστε ειδικούς ή συναδέλφους αλλά πολλές φορές υπάρχει και περίπτωση να κάνουμε λάθος.

Αυτό είναι ένα μεγάλο στοίχημα για τη σχέση μεταξύ ημών και των μαθητών μας, δηλαδή πώς εμείς ως εκπαιδευτικοί μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις βέλτιστες πρακτικές που είναι διαθέσιμες έτσι ώστε να βοηθήσουμε τους μαθητές μας. Και ο καλύτερος τρόπος για να το κάνουμε αυτό είναι να βασιστούμε σε τεκμηριωμένες αποδείξεις.

Οι άνθρωποι υπόκεινται σε όλες τις γνωστικές προκαταλήψεις και πολλές φορές αυτό αποδεικνύεται όταν παρατηρήσουμε το κενό που υπάρχει μεταξύ τεκμηριωμένων πρακτικών και αυτών που εμείς κάνουμε. Ιδιαίτερα στην ειδική αγωγή ακολουθούνται πρακτικές που δεν αποδεικνύονται τεκμηριωμένα ότι έχουν αποτέλεσμα και αυτό δεν ισχύει μόνο στην Ελλάδα.

Τα μαθησιακά στυλ είναι πολύ δημοφιλή στις Ηνωμένες Πολιτείες γιατί υπάρχουν διαφορετικά είδη μαθητευομένων. Είναι άτομα τα οποία μαθαίνουν ακουστικά, μαθαίνουν με την κίνηση, και οι εκπαιδευτικοί προσπαθούν να μάθουν τους εκπαιδευόμενους με ένα μόνο τρόπο ενώ υπάρχουν διαφορετικά στυλ εκμάθησης.

Υπάρχουν εδώ πέρα στις διαφάνειές μου κάποια [hyperlinks](#) που όταν μοιραστώ μαζί σας τις διαφάνειες, μπορείτε να τα δείτε. Πολλές φορές υπάρχουν αποτελεσματικές πρακτικές που χρησιμοποιούνται με φειδώ ή λανθασμένα. Και μία από αυτές τις πρακτικές είναι ο έπαινος, ειδικά για την συμπεριφορά. Όταν κάποιος αναλαμβάνει μια εργασία και την φέρει εις πέρας, είναι σημαντικό να επαινούνται γιατί μ' αυτόν τον τρόπο τονώνουμε τους μαθητές να προσπαθήσουν περισσότερο ακόμα και αυτό ισχύει ακόμα και για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες ή συμπεριφορικές δυσκολίες.

Ο έπαινος λοιπόν είναι μια προσέγγιση εύκολη σε εμπλοκή και ο οποίος δεν σχετίζεται αποκλειστικά με την εκπαίδευση. Πολλά από αυτά που θα πω σήμερα δεν σχετίζονται άμεσα με την εκπαίδευση και αυτό το κενό μεταξύ εκπαίδευσης και πρακτικής ισχύει και σε άλλους τομείς όπως είναι η ιατρική, για παράδειγμα. Το κενό δηλαδή το οποίο υπάρχει όταν κάνουμε κάποιες έρευνες στο εργαστήριο και το τι τελικά κάνουμε στην καθημερινή πρακτική ως γιατροί.

Αυτό το κίνημα των τεκμηριωμένων πρακτικών ξεκίνησε από την ιατρική αλλά τώρα έχει επεκταθεί και σε άλλους τομείς όπως είναι η εκπαίδευση. Η επιστημονική έρευνα λοιπόν είναι εκεί που εδράζεται η τεκμηριωμένη πρακτική. Δεν λέω βέβαια ότι η επιστημονική έρευνα είναι τέλεια, έχει αρκετά ελαττώματα αλλά η ελπίδα είναι ότι η πειραματική έρευνα είναι πολύ πιο έγκυρη, λιγότερο ελαττωματική προσέγγιση για την αξιολόγηση του τι λειτουργεί πέραν της προσωπικής εμπειρίας, της συζήτησης με τους συναδέλφους, ή το να κάνουμε αυτό που ιστορικά γινόταν ανέκαθεν.

Η επιστήμη λοιπόν ουσιαστικά είναι μια προστασία ενάντια στον ίδιο μας τον εαυτό. Είναι η καλύτερη προστασία από κάθε άλλου είδους πρακτικές. Οι τεκμηριωμένες πρακτικές αυτές που βασίζονται στην έρευνα βελτιώνουν τη μάθηση. Ποιες είναι αυτές οι πρακτικές τώρα και πώς τις εντοπίζουμε; Και ποιοι είναι οι όροι που τίθενται σε σχέση με αυτές τις πρακτικές εκεί στον έξω κόσμο;

Θα ξεκινήσω κατ' αρχήν με την ορολογία. Υπάρχουν πολλές διαφορετικές πρακτικές και πολλοί διαφορετικοί όροι που ίσως ακούσετε στο χώρο αυτό. Είναι όλοι σε χρήση, ειδικά διότι κάποιιοι χρησιμοποιούν την ορολογία χαλαρά.

Χωρίς ακρίβεια και μερικές φορές είναι δύσκολο, πώς να το θέσω, να καταλάβει κανένας πώς τους χρησιμοποιούν. Αν δεν είστε σίγουροι, αν είστε καθηγητής, συναδέλφος, και μιλάμε γι' αυτές τις καλές πρακτικές, τις τεκμηριωμένες, εγώ θα σας έλεγα να ρωτήσετε κάθε φορά που έρχεστε αντιμέτωποι, που συναντάνε τέτοιους όρους «τι θέλετε να πείτε με αυτόν τον όρο;».

Εγώ έχω τον όρο «καλές και συνιστάμενες πρακτικές», πολλές στο χώρο της εκπαίδευσης, στο δικό μου, της ειδικής αγωγής, και πάντοτε νομίζω ότι αφορά πρακτικές που είναι αποτελεσματικές σε συνιστάμενες αλλά δεν προσδιορίζεται επί ποιας βάσης, τα κριτήρια δηλαδή, πώς κρίνονται ότι είναι οι καλύτερες;

Οπότε δεν βασίζονται απαραίτητα σε έρευνα. Τούτο δεν σημαίνει ότι οι καλές πρακτικές αυτές δεν μπορεί να είναι τεκμηριωμένες. Ίσως και να είναι αλλά όταν κάποιος αναφέρεται σε καλές πρακτικές, εγώ πάντοτε θέλω να μάθω αν υπάρχει έρευνα πίσω από όλα αυτά. Ίσως υπάρχει, ίσως δεν υπάρχει και αυτό είναι σημαντικό να το γνωρίζουμε, να το βρούμε, αν τελικώς η έρευνα υποστηρίζει αυτές τις καλές πρακτικές.

Κάποιοι άλλος όρος που βλέπουμε πολύ συχνά τα τελευταία χρόνια είναι πρακτικές υψηλής μόχλευσης που προσδιορίζονται τελικά από ομάδες ειδικών και γενικά αναφέρονται σε πολύ βασικές πρακτικές διδασκαλίας. Έχουν χρησιμοποιηθεί δεδομένα αξιολόγησης από τους μαθητές, το μαθησιακό περιβάλλον κλπ.

Αυτά είναι πράγματα που θα έπρεπε να γνωρίζουν όλοι οι δάσκαλοι για πολλούς λόγους βεβαίως, αλλά είναι δύσκολο να αντιληφθούμε κατά πόσο είναι τεκμηριωμένες, αν υπάρχει έρευνα από πίσω, και πολλές φορές, χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με τις τεκμηριωμένες. Υπάρχει μία αλληλοεπικάλυψη, αυτό θέλω να πω, και κάποιες φορές χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με άλλες πρακτικές που τελικά, ίσως η αποτελεσματικότητά τους δεν στηρίζεται στην έρευνα αλλά περισσότερο στις δεξιότητες που θα πρέπει να έχει ένας δάσκαλος.

Πρακτικές επί τη βάση έρευνας, αυτές που ήταν σοβαρές και κυριαρχούσαν πριν κάποιες δεκαετίες προσδιορίζοντας τελικά την αποτελεσματικότητα της πρακτικής, με άλλα λόγια θεωρούσαν ότι η έρευνα είναι σημαντική αλλά δεν είναι ένας σαφώς προσδιορισμένος όρος. Δείχνει ότι υπάρχει κάποια έρευνα από πίσω αλλά δεν περιγράφει το είδος της έρευνας, πόσες είναι αυτές. Δεν υπάρχουν υποχρεωτικά κριτήρια που να αφορούν την ποιότητα της έρευνας.

Και αν αναζητήσω κάποια έρευνα εκεί έξω, ενδεχομένως να την βρω, να την εντοπίσω αλλά σε κάθε περίπτωση, ο όροφος αυτός υπονοεί απλώς ότι έχει γίνει κάποια έρευνα. Εγώ όμως θα ήθελα να ξέρω το είδος της έρευνας αυτής και τον όγκο αυτής για να αισθάνομαι πιο ασφαλής.

Οι τεκμηριωμένες πρακτικές, οι BP όπως θα λέω, είναι ένας ημιτυπικός όρος με τον τρόπο που τον χρησιμοποιώ εγώ και σημαίνει μια πρακτική η οποία υποστηρίζεται όχι από κάποια έρευνα κάπου αλλά από πολλές υψηλής ποιότητας

εμπειρικές μελέτες που έχουν φέρει πραγματικά θετικά αποτελέσματα για μια ομάδα μαθητών.

Και θα σας πω και σε λίγο πιο συγκεκριμένα πράγματα αλλά οι τεκμηριωμένες πρακτικές είναι κάποιες που μπορεί να είναι επωφελείς για όλους και ειδικά όταν χρησιμοποιούνται με μία προσέγγιση διδακτική ειδικά για μαθητές με αναπηρίες ή δυσκολίες. Είναι εντελώς απαραίτητες για να πετύχουν οι μαθητές αυτοί τους στόχους τους.

Τις τελευταίες δεκαετίες υπάρχουν πολλές διαφορετικές ομάδες στην ειδική αγωγή ή ευρύτερα, στις Ηνωμένες Πολιτείες όπου αφορούν συγκεκριμένα κριτήρια, δηλαδή το είδος της έρευνας που θα πρέπει να υποστηρίζει κάθε πρακτική ώστε να εντοπίζεται και να ονομάζεται και να περιγράφεται ως τεκμηριωμένη.

Εγώ είχα συμμετοχή στο τελευταίο συμβούλιο για παιδιά με ειδικές ανάγκες το 2014. Όλες θέτουν παρόμοια κριτήρια, έχουν παρόμοια στάνταρ αλλά διαφέρουν κίολας και πιστεύω ότι αυτό είναι λογικό διότι διαφορετικές ομάδες εκπαιδευομένων έχουν διαφορετικές ανάγκες και συνεπώς, χρησιμοποιούνται και θα πρέπει να υπάρχουν διαφορετικές έρευνες που να υποστηρίζουν αυτές τις πρακτικές.

Όμως αυτό που μπορεί να είναι λίγο συγχιστικό στο σετ, αν θέλετε, που χρησιμοποιείται σε κάθε περίπτωση, στο σετ κριτηρίων, υπάρχουν λοιπόν διαφορετικά κριτήρια και στάνταρ όπως θα το δούμε και στα επόμενα σλάιντ. Αυτά τα σετ από πρότυπα, από στάνταρ είναι όμως παρόμοια σε κάθε περίπτωση και όλα προτείνουν ακριβώς το ίδιο, ότι θα πρέπει να είναι υψηλής ποιότητας.

Πρόκειται για εμπειρικές μελέτες που έχουν δείξει, από τις οποίες έχουν προκύψει θετικά αποτελέσματα και απαιτούνται πάντοτε για να θεωρηθεί μία πρακτική τεκμηριωμένη.

Εδώ είναι ο σχεδιασμός μιας μελέτης. Δεν χρειάζεται να μπούμε σε λεπτομέρειες. Η ιδέα είναι του σχεδιασμού, αν θέλετε, της εμπειρικής μελέτης και κυρίως της αιτιότητας αυτής, κυρίως πώς προκαλείται δηλαδή το θετικό αποτέλεσμα. Και γίνεται αναφορά και σε δείκτες ποιότητας.

Οι μελέτες αυτές λοιπόν μπορεί να είναι και ατελείς. Άρα λοιπόν, αν θέλουμε να πετύχουμε υψηλή ποιότητα, θα πρέπει πάντοτε να συμβουλευόμαστε τους δείκτες. Και επειδή καμία μελέτη, ακόμα και οι υψηλής ποιότητας δεν είναι τέλειες, θα πρέπει να είμαστε πάρα πολύ προσεκτικοί. Οπότε για να ξέρουμε αν μία

πρακτική δουλεύει, θα πρέπει να κάνουμε πολλές υψηλής ποιότητας, πολλά πειράματα ώστε να καταλήξουμε στο ότι μία πρακτική φέρνει αποτελέσματα.

Κι εδώ έχουμε κάποιους δείκτες ποιότητας, στάνταρ τα οποία είχα εγώ στην ανάπτυξή τους. Απλώς σας το δείχνω για να ξέρετε ότι υπάρχουν πολλές διαφορετικές σκέψεις, ιδέες του τι θα πρέπει να καλύπτει μία μελέτη ώστε να ονομαστεί τεκμηριωμένη. Εδώ βλέπουμε τα στάνταρ που αφορούν αριθμούς για τυχαιοποιημένες μελέτες ομάδες. Θα πρέπει τουλάχιστον να έχουμε δύο εν προκειμένω.

Ίσως να πείτε, χρειάζονται περισσότερες ή ότι είναι πολλές οι δυο. Δεν είναι ένας μαγικός αριθμός το δύο αλλά σε κάθε περίπτωση, είναι αυτό που χρειαζόμαστε τουλάχιστον για να θεωρηθεί μία μελέτη τεκμηριωμένη. Μη τυχαιοποιημένες τέσσερις μελέτες σε μία τάξη πέντε.

Εδώ βλέπουμε ότι θα πρέπει να μην υπάρχει καμία μελέτη με αρνητικά αποτελέσματα. Οπότε δεν θέλω να δούμε αυτές τις πηγές εν τω βάθει, απλώς θα παρουσιάσω κάποιες ιδέες που αφορούν τα EBP, δηλαδή τις τεκμηριωμένες καλές πρακτικές.

Τι λειτουργεί στο Clearinghouse; Έχουμε δοθεί πολλά χρήματα από την Ομοσπονδιακή κυβέρνηση από το 2020, μια πραγματική προσπάθεια στις ΗΠΑ η οποία εστίαζε στον εντοπισμό της υλοποίησης των τεκμηριωμένων πρακτικών. Πρόκειται για μία χρηματοδότηση από την Ομοσπονδιακή κυβέρνηση ταξινόμησης, αν θέλετε, κατ' αρχήν των πρακτικών της έρευνας και προφανώς αυτών που έχουνε φέρει τα πιο θετικά αποτελέσματα.

Υπάρχουν και άλλες βεβαίως ταξινομήσεις, εν δυνάμει θετικές, μικτού χαρακτήρα, μη εντοπίσιμες, εν δυνάμει αρνητικές, κλπ. Αυτές βεβαίως που είναι της καλύτερης ποιότητας είναι οι θετικές με τα πολλαπλά θετικά αποτελέσματα.

Και εδώ ένα screenshot μιας εικόνα στο Clearinghouse από το website. Εδώ μπορείτε να ψάξετε και να βρείτε πληροφορίες σε διάφορους τομείς. Είναι ένα πολύ φιλικό για το χρήστη, είναι μια πολύ χρήσιμη σελίδα. Δεν θα μπω σε λεπτομέρειες σε αυτή την παρουσίαση. Απλώς ήθελα να τα βάλω στην παρουσίαση ώστε να το έχετε και να ανατρέξετε σε αυτά εφόσον παραστεί ανάγκη.

Και εδώ βρίσκετε τις πρακτικές με τα περισσότερα θετικά αποτελέσματα όπως εντοπίστηκαν στο Clearinghouse. Και πρόκειται για πρακτικές που είναι συνώνυμες, αν θέλετε, των τεκμηριωμένων. Στο Clearinghouse

αξιολογούνται προγράμματα ή ωρολόγια προγράμματα, όλα αυτά που βλέπετε στην οθόνη είναι εμπορικά διαθέσιμα.

Εδώ βλέπετε και έναν άλλο κατάλογο τεκμηριωμένων πρακτικών. Βλέπετε ότι υπάρχει ένα πρόγραμμα ή μια πρακτική, πείτε την όπως θέλετε, τεκμηριωμένη και αφορά συγκεκριμένα αποτελέσματα και για συγκεκριμένες ομάδες σπουδαστών και για συγκεκριμένες βαθμίδες εκπαιδευτικές.

Αφήνω λίγο να τη δείτε τη διαφάνεια και θα προχωρήσω στην επόμενη. Βλέπετε ότι υπάρχουν διάφορες πρακτικές που αφορούν ως αποτέλεσμα τη μελέτη, το διάβασμα. Υπάρχει μια μεγάλη κλίμακα, αν θέλετε, και προγραμμάτων και αντιστοίχων στόχων που γενικώς, μπορεί να είναι αποτελεσματικές για μαθητές σε διάφορα επίπεδα, όλες τεκμηριωμένες πρακτικές όπως ανέφερα και πριν.

Κι εδώ ακόμα κάποιες. Δεν τις βάζω όλες διότι θα χρειαζόταν πάρα πολύς χρόνος, πάρα πολλές διαφάνειες αλλά υπάρχουν όντως πολλές που δεν είναι όλες ίσως σε υψηλότερο επίπεδο αλλά σε κάθε περίπτωση, είναι ικανοποιητικώς καλές και ενδεχομένως, και εν δυνάμει έχουν να προσφέρουνε πολύ καλά αποτελέσματα.

Επίσης, στο Clearinghouse προσφέρονται και κάποιοι επιπλέον πόροι όσον αφορά την υλοποίηση αυτών των πρακτικών. Συμπεριλαμβάνονται, έχω συμπεριλάβει αυτά τα snapshots για να έχετε μια εικόνα του πώς γίνεται η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας, ο αριθμός των μελετών που έχει γίνει, κάποιοι δείκτες, εθνότητα, ανά φύλο, για δικιά σας πληροφόρηση.

Και τώρα, κάποιοι άλλοι πόροι για τις τεκμηριωμένες πρακτικές. Ο κύριος Αναστασίου κι εγώ ως ειδικός ειδικής αγωγής, ειδικά για τις διαταραχές στο φάσμα του αυτισμού, γνωρίζουμε ότι υπάρχουν κάποιες δημοφιλείς πρακτικές για τους μαθητές αυτούς. Όμως χρειάζεται μεγάλη έρευνα ώστε σοβαρά να ξέρουμε πώς και τι διδάσκουμε στα άτομα αυτά.

Η μία φορά, μία έρευνα κι αυτή χρηματοδοτούμενη από την Ομοσπονδιακή κυβέρνηση, από το 1990 μέχρι το '19 έγινε μία αναθεώρηση 28 καλών πρακτικών τεκμηριωμένων. Ευρύτατες πρακτικές από τις οποίες προέκυψαν δέκα παρεμβάσεις επί τη βάσει εγχειριδίων. Οι 11 αφορούν πρακτικές με κάποια εν δυνάμει θετικά αποτελέσματα, κάποιου επιπέδου τεκμηριωμένες.

Και πάλι δεν θα μπω σε λεπτομέρειες αλλά θέλω να σας δείξω κάποιες διαφάνειες που αφορούν πρακτικές του Clearinghouse, οι οποίες θεωρούνται αρκετά

καλές, υψηλού επιπέδου. Βασίζονται σε μελέτες αρκετά αποτελεσματικές, αν όχι υψηλού επιπέδου για μαθητές με αυτισμό.

Αυτές είναι οι έντεκα οι οποίες υποστηρίζονται και με κάποιο εγχειρίδιο. Συγκεκριμένα προγράμματα με εγχειρίδια τα οποία μπορεί να χρησιμοποιήσουν οι δάσκαλοι για να εφαρμόσουν στον ευρύτερο βεβαίως χώρο. Εδώ βλέπετε το ακρωνύμιο.

Ένα από τα πράγματα που μου αρέσει για τις τεκμηριωμένες καλές πρακτικές του εθνικού Clearinghouse είναι αυτό που ονομάζουμε affirm module, δηλαδή τυπικά προγράμματα τα οποία εστιάζουν σε παρεμβάσεις για τον αυτισμό. Βίντεο, check list, από διάφορους πόρους που βοηθάνε τους δάσκαλους να υλοποιήσουν και να εφαρμόσουν αυτές τις πρακτικές.

Έχουν επενδυθεί πολλά χρήματα στο στόχο αυτό και ειλικρινά πιστεύω ότι είναι ένα από τα ισχυρά στοιχεία, αν θέλετε, που υποστηρίζουν τις τεκμηριωμένες πρακτικές. Και εδώ μία εικόνα, ένα screenshot αυτών των εκπαιδευτικών ενοτήτων για να το περιγράψω έτσι που υποστηρίζουνε αυτά τα προγράμματα.

Και κάτι ακόμα, βλέπετε μία ανάλυση με ακρωνύμια των καλών πρακτικών και στη συνέχεια, βλέπετε πού υπάρχουν και σε ποιους τομείς έχουμε τεκμηριωμένες πρακτικές και αποτελέσματα καθώς και τις ηλικιακές ομάδες. Βλέπετε ότι κάποιες υποστηρίζονται πράγματι πολύ αλλά υπάρχει έλλειψη σε κάποιους άλλους τομείς.

Αυτό θα πρέπει να το γνωρίζετε σε κάθε περίπτωση. Αυτό λοιπόν είναι μια πολύ ωραία γραφική απεικόνιση του τι υπάρχει. Και τώρα, αυτό που είναι πολύ παρόμοιο με όσα σας είπα ήδη, το Εθνικό Κέντρο Αυτισμού που έχει κάνει έρευνα μεγάλη στον αυτισμό από μόνο του και εντόπισε 14 εδραιωμένες πρακτικές για άτομα με αυτισμό.

Το «εδραιωμένες» αφορά τις τεκμηριωμένες πρακτικές υψηλής ποιότητας πειραματικές μελέτες που δείχνουν ακριβώς την αποτελεσματικότητα αυτών των μελετών για μαθητές με αυτισμό. Και εδώ είναι η ιστοσελίδα τους από την οποία μπορείτε να κατεβάσετε εκθέσεις χωρίς χρέωση.

Βεβαίως, αυτός ο ιστότοπος ενημερώνετε πολύ τακτικά. Εδώ βλέπετε ότι ήδη είμαστε στη φάση νούμερο 3. 14 εδραιωμένες πρακτικές για την ηλικιακή ομάδα από μηδέν έως 21 ετών καθώς επίσης, και επιπλέον πόροι. Δεν υπάρχουν τα

modules, οι εκπαιδευτικές ενότητες αλλά στις εκθέσεις υπάρχουν κάποιες επιπλέον πληροφορίες για κάθε μία τεκμηριωμένη πρακτική.

Και στη συνέχεια, ένας τελευταίος πόρος διότι έχουν γίνει πολλές έρευνες από ανεξάρτητες ομάδες που έχουν χρησιμοποιήσει διαφορετικά στάνταρ. Είναι όλα δημοσιευμένα σε επιστημονικά περιοδικά. Βλέπετε εδώ στην οθόνη κάποια από αυτά. Οι συνάδελφοί μου και εγώ κάναμε μια ανασκόπηση αυτών που ονομάζονται περιοδικά που αφορούν τεκμηριωμένες μελέτες και καταλήξαμε σε μία σύνοψη. Δεν πρόκειται να συζητήσω επ' αυτού αυτή τη στιγμή.

Αυτές οι ανεξάρτητες αξιολογήσεις, αυτές είναι κάποιες τεκμηριωμένες πρακτικές βάσει των στάνταρ του Clearinghouse. Κάποιες επιπλέον πρακτικές από ανεξάρτητους μελετητές που έχουν εντοπίσει επί τη βάσει των στάνταρ του Clearinghouse. Κάποιες επιπρόσθετες πρακτικές, πολλές τεκμηριωμένες πρακτικές βάσει συγκεκριμένων προτύπων από τον Χόρνερ και τους συναδέλφους του. Και εδώ. Δεν θα μιλήσουμε για όλες αυτές αλλά πραγματικά σας ενθαρρύνω να δείτε τα συγκεκριμένα άρθρα και τις λεπτομέρειες τις οποίες περιλαμβάνουν.

Λοιπόν, και τα πρότυπα για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Βλέπουμε εδώ τα πρότυπα που χρησιμοποιούνται. Ο Brian Reichow και οι συνάδελφοί του έχουν καταλήξει σε διαφορετικά πρότυπα τεκμηριωμένων πρακτικών και ολοκληρώνοντας, θα ήθελα να σας πω ότι υπάρχουν πολλές πειραματικές μελέτες που πραγματοποιούνται στην εκπαίδευση. Και γίνονται και περισσότερες αξιολογήσεις προηγούμενων πρακτικών, έτσι ώστε να επαληθευθούν ως τεκμηριωμένες πρακτικές.

Κυκλοφορούν βέβαια και πάρα πολλές οι οποίες δεν είναι τεκμηριωμένες και κυκλοφορούν σε κάθε αίθουσα και πολλοί εμπειρογνώμονες χρησιμοποιούν έναν όρο που μου αρέσει πολύ και λένε ότι θα πρέπει να μας καθοδηγούν οι βέλτιστες τεκμηριωμένες πρακτικές, και θα πρέπει οτιδήποτε κάνουμε να βασίζεται σε τεκμηριώσεις και να προσπαθούμε αυτό το οποίο έχουμε τεκμηριωμένο να το προσαρμόσουμε τις ανάγκες μας.

Ποιες είναι οι αποδείξεις θα πρέπει να κοιτάξουμε για να στηρίξουμε μία πρακτική; Αυτές τις τεκμηριωμένες ή όχι. Υπάρχουν αρκετές μελέτες τις οποίες δεν μπορούμε να τις χαρακτηρίσουμε τεκμηριωμένες πρακτικές. Εγώ δεν διδάσκω παιδιά με αυτισμό αλλά βλέπω ότι κάποιες από αυτές μπορούν να υλοποιηθούν σε παιδιά με αυτισμό γιατί μπορώ να κατανοήσω ότι αν υπάρχει μια ομάδα πρακτικών

τεκμηριωμένων που δουλεύει για μία ομάδα μαθητών, γιατί να μην δουλεύει και για άλλη ομάδα.

Οπότε ο πειραματισμός δεν είναι καθόλου κακός όταν έχουμε ήδη ένα επίπεδο τεκμηριωμένων πρακτικών. Και θα ήταν πολύ σημαντικό να έχουμε πολλαπλές μελέτες και ίσως και μια ανάλυση αλλά και αξιολόγηση της βιβλιογραφίας που μας βοηθά να συγκεντρώσουμε έτι περαιτέρω τεκμηριώσεις για οτιδήποτε κάνουμε.

Κι εδώ βλέπουμε κάποιες πηγές για το Clearinghouse που ουσιαστικά, εκδίδει έναν οδηγό πρακτικών. Δεν χρησιμοποιούν κριτήρια τεκμηριωμένων πρακτικών αλλά βέλτιστων πρακτικών που μπορούμε να τα χρησιμοποιήσουμε. Η μετα-ανάλυση είναι ένα άλλο θέμα που δεν μπορούμε να αναλύσουμε λεπτομερώς αλλά έχω κάποια link εδώ για όσους από εσάς ενδιαφέρεστε για το πώς ερμηνεύουμε την μετα-ανάλυση.

Ο Hattie έχει κάνει μια πολύ δημοφιλή εργασία για το πώς μετα-αναλύσουμε τις μετα-αναλύσεις, είναι ο τίτλος, δηλαδή συνδυάζει διαφορετικές αξιολογήσεις της βιβλιογραφίας, τις συνθέτει και πραγματοποιεί αυτό που ονομάζει «μέγα-ανάλυση» και βλέπετε κάποια γραφήματα που προέρχονται από αυτό και βλέπουμε τα διαφορετικά μεγέθη των διαφόρων μετα-αναλύσεων για διαφορετικούς τομείς εκπαίδευσης.

Και εκτιμά ότι το 0,4 είναι το ελάχιστο κριτήριο για να δούμε αν μία πρακτική είναι αποτελεσματική. Αυτό βέβαια θα το καταλάβετε καλύτερα αν δείτε τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζει όλες τις αναλύσεις σε διαφορετικά επίπεδα τεκμηριωμένων πρακτικών.

Η μετα-ανάλυση λοιπόν είναι ένα σύνθετο έργο του Hattie. Λοιπόν, πολύ γρήγορα, είπαμε για τις τεκμηριωμένες πρακτικές, θα δούμε όμως και τι δεν είναι τεκμηριωμένες πρακτικές. Δεν είναι πανάκεια, δεν είναι μαγική συνταγή. Δεν είναι αποτελεσματικές σε όλα. Δεν μπορούν να καλύψουν όλες τις πρακτικές. Κανείς δεν μπορεί να πει ότι μία πρακτική, οποιαδήποτε, ακόμα και αν συνοδεύεται από ερευνητικές τεκμηριωμένες εργασίες, είναι 100% αποτελεσματική σε όλους.

Αυτό δεν συμβαίνει επ' ουδενί. Ακόμα και αν τίποτα δεν είναι εγγυήσιμο, μπορώ όμως να στοιχηματίσω την μάθηση των μαθητών μου ακολουθώντας μια τεκμηριωμένη πρακτική. Όταν έχουμε μία τεκμηριωμένη πρακτική, έχουμε περισσότερες πιθανότητες να έχουμε ένα εκπαιδευτικό

αποτελεσμα από μία στην οποία θα έβαζα στοίχημα 50 - 50 αν θα δουλέψει ή δεν δουλεύει.

Οπότε καλύτερα είναι να ξεκινάμε με αυτές που έχουν μεγάλες πιθανότητες να είναι αποτελεσματικές παρά με τις αμφιβόλου αποτελεσματικότητας. Θα πρέπει λοιπόν να πούμε ότι οι τεκμηριωμένες πρακτικές δεν είναι εν τέλει δείκτες αποτελεσματικότητας. Βασίζονται στην έρευνα που δείχνει την αποτελεσματικότητα αυτών των πρακτικών αλλά και σε αυτή την περίπτωση, είναι μία εκτίμηση βάσει της ομάδας στην οποία έγινε η μελέτη.

Θα ήταν ανόητο να πιστεύουμε ότι η έρευνα είναι 100% αποτελεσματική και ισχύει για όλους. Είναι αποτελεσματική για τη συγκεκριμένη ομάδα και μας δείχνει ένα δρόμο, ότι μπορεί να είναι αποτελεσματική και για άλλες ανάλογες ομάδες. Δεν θέλουμε να είναι μια απλή απάντηση σε ένα σύνθετο ερώτημα. Οι τεκμηριωμένες πρακτικές όντως, δεν είναι μια απλή απάντηση σε αυτό το ερώτημα. Χρειαζόμαστε επιπλέον σύνθετες προσεγγίσεις αλλά το ξέρουμε ότι είναι αποτελεσματική για μια συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων.

Επίσης, οι τεκμηριωμένες πρακτικές δεν είναι πάντοτε γενικεύσιμες. Ορισμένες από τις πρακτικές που μοιράστηκα μαζί σας σήμερα φαίνεται από μελέτες ότι είναι αποτελεσματικές με μαθητές χωρίς αυτισμό. Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι θα ισχύουν για την ίδια ομάδα στην Ελλάδα ή ότι είναι αποτελεσματικές για μια ομάδα αυτιστικών Αμερικανών. Αυτό δεν ισχύει, δεν μπορεί να είμαστε σίγουροι 100% ότι με αυτό τον τρόπο θα είναι αποτελεσματικές και για μια αντίστοιχη ομάδα αυτιστικών παιδιών στην Ελλάδα.

Οι τεκμηριωμένες πρακτικές δεν είναι εφαρμόσιμες από μόνες τους. Θα πρέπει να δούμε ακριβώς τι είναι και ποια είναι η εσωτερική τους εγκυρότητα. Θα πρέπει να δούμε πώς μπορούμε να τις προσαρμόσουμε στην ομάδα των δικών μας αποδεκτών, των δικών μαθητών γιατί είναι σύνθετες παρεμβάσεις που θέλουν αρκετή κατάρτιση και πόρους αν πρόκειται να φέρουν την αλλαγή την οποία προμηνύουν για τους μαθητευομένους.

Και τι δεν είναι λοιπόν οι τεκμηριωμένες πρακτικές; Δεν λέω ότι θα πρέπει να καταλήξουμε μόνο σε τεκμηριωμένες πρακτικές όταν διδάσκουμε. Θα πρέπει να είναι το εργαλείο για τους δασκάλους που μπορούν να το χρησιμοποιούν για να γίνουν πιο αποτελεσματικοί ως καλοί δάσκαλοι.

Ξεκινώντας λοιπόν από αυτό το χώρο, δηλαδή της εφαρμογής αποτελεσματικής διδασκαλίας, αν όμως για κάποιον ο οποίος δεν είναι καλός εκπαιδευτικός, μπορεί να του δώσεις μια τεκμηριωμένη πρακτική και να μην είναι αποτελεσματικός. Πρέπει λοιπόν αυτές να υλοποιούνται από εκπαιδευτές οι οποίοι γνωρίζουν ακριβώς πώς να κάνουν σωστά τη διδασκαλία τους, έτσι ώστε μέσω των τεκμηριωμένων πρακτικών διδασκαλίας, να έχουμε αυτή τη μόχλευση που χρειαζόμαστε και περισσότερο αποτελεσματική.

Άρα είναι ένα εργαλείο που δεν πρόκειται ποτέ να αντικαταστήσει τις δεξιότητες των καλών δασκάλων αλλά είναι εκεί για να τις συμπληρώσει. Πώς λοιπόν μπορούμε να χρησιμοποιούμε τις τεκμηριωμένες πρακτικές για να έχουμε αποτελεσματική υψηλής ποιότητας διδασκαλία;

Είναι ένα μοντέλο το οποίο προσάρμοσα ουσιαστικά για το πώς μπορούμε να έχουμε μια τεκμηριωμένη διδασκαλία. Μια τεκμηριωμένη πρακτική είναι το πρώτο βήμα. Θα δούμε αυτά τα βήματα για να ολοκληρώσουμε αυτή τη συζήτηση.

Πρέπει να έχουμε λοιπόν, να θέσουμε ένα πρακτικό ερώτημα: τι θέλουμε να βελτιώσουμε; Τους μαθητές μου ως σύνολο, ένα συγκεκριμένο μαθητή που δεν έχει πρόοδο γιατί σε κάθε περίπτωση, έχουμε διαφορετική προσέγγιση, οπότε πρέπει να προτεραιοποιήσουμε τις βασικές δεξιότητες των μαθητών μας, να δούμε τι θέλουν. Θέλουμε να βελτιωθούν στην ανάγνωση, στη συμπεριφορά, πού;

Άρα αρχικά πρέπει να ξέρουμε ποιες είναι οι προτεραιότητές μας, σε ποιον τομέα θέλω να έχω αυτή την πρακτική εφαρμογή και μετά, πάω στην αναζήτηση σχετικών πρακτικών. Πηγαίνω στους συναδέλφους, σε επαγγελματικές ιστοσελίδες, σε βιβλία. Όταν μπαίνετε σε διάφορες ιστοσελίδες, να είστε πολύ προσεκτικοί γιατί το ίντερνετ μπορεί να είναι ένα εξαιρετικό εργαλείο αλλά είναι δίκτοπο μαχαίρι τις περισσότερες φορές καθώς υπάρχουν και μη διασταυρωμένες πληροφορίες εκεί έξω.

Υπάρχουν διαφορετικές πρακτικές οι οποίες μπορούν να συνιστώνται από άλλους ή από αξιόπιστες πηγές και μετά αυτές πραγματικά να μην ισχύουν ή να έρχονται σε αντίθεση με αυτό που μπορεί να είναι μια τεκμηριωμένη πρακτική.

Άρα, πρέπει να είμαστε πάρα πολύ σε εγρήγορση για τις πηγές στις οποίες ανατρέχουμε όταν αναζητούμε σχετικές τεκμηριωμένες πρακτικές. Αυτές οι πρακτικές είναι όντως τεκμηριωμένες; Υπάρχουν ανεξάρτητες αξιολογήσεις τους

όπως, ας πούμε, στο What Works Clearinghouse; Υπάρχουν εκεί ανεξάρτητες αξιολογήσεις οι οποίες δείχνουν πόσο αποτελεσματικές είναι οι προσεγγίσεις τους.

Και πάντοτε πρέπει να έχετε κατά νου ότι οφείλουμε να υπάρχουν μίνιμουμ κριτήρια αποδοχής για τέτοιου είδους τεκμηριωμένες πρακτικές. Αν ψάξετε τις διαφορετικές πηγές τεκμηριωμένων πρακτικών και αν βρείτε κάποια η οποία όντως είναι τεκμηριωμένη, βρείτε τεκμήρια για να την επιβεβαιώσετε. Θα πρέπει να υπάρχει αντίστοιχη έρευνα, αξιολόγησή της.

Μπορούμε να βρούμε μετα-ανάλυση, συστηματική αξιολόγηση που ουσιαστικά στηρίζει την αποτελεσματικότητα της πρακτικής; Δεν έχουμε αρκετές τεκμηριωμένες πρακτικές οι οποίες υπάρχουν αυτή τη στιγμή. Ίσως σε δέκα, είκοσι χρόνια μπορούμε να έχουμε πολύ περισσότερες και καλύτερα τεκμηριωμένες. Μέχρι αυτή τη στιγμή όμως, πρέπει να είμαστε λίγο σκεπτικοί για οτιδήποτε διαβάζουμε και να ανατρέχουμε στην αξιολόγησή τους ή στη διασταύρωσή τους τις περισσότερες φορές.

Αν δεν μπορούμε να δούμε μετα-αναλύσεις ή αξιολογήσεις των πηγών που αναφέρονται σε συγκεκριμένες τεκμηριακές πρακτικές, δεν πρέπει να βλέπουμε μόνο τις τεκμηριωμένες πρακτικές ως τέτοιες και να δεχόμαστε ως θέσφατο αυτά που πρεσβεύουν. Είναι πολύ σημαντικό να κάνουμε αυτή τη μετα-μελέτη μας και να ανατρέχουμε στο τι υπάρχει ανεξάρτητο που αποδεικνύει ότι όντως αυτή η μελέτη κάνει αυτό που λέει. Και είναι πάντοτε σημαντικό να προτεραιοποιούμε τις πρακτικές και το τι θέλουμε να πετύχουμε κάθε φορά χρησιμοποιώντας αυτή την τεκμηριωμένη πρακτική.

Επίσης, κάθε φορά όταν μιλάμε για τεκμηριωμένες πρακτικές, θα πρέπει να βλέπουμε την ομάδα στόχο στην οποία απευθύνονται. Πολλές φορές, όσο περισσότερο η έρευνα ευθυγραμμίζεται με την κατάστασή σας, μαθητές και περιβάλλον, τόσο πιο πιθανό είναι να γενικευτούν οι αποδείξεις της αποτελεσματικότητας της έρευνας στους μαθητές σας.

Αυτό είναι ένα εργαλείο που επινόησε η Melinda Leko που ουσιαστικά είναι ένας πίνακας αποδεικτικών πρακτικών λήψης αποφάσεων που δείχνει δηλαδή πόσο εύκολα μπορούμε να αναλύσουμε μια πρακτική και να δούμε πού είναι αποτελεσματική.

Βλέπουμε ποια είναι τα χαρακτηριστικά της, τα τεκμηριωμένα αποδεικτικά της στοιχεία και ούτω καθ' εξής. Και όταν αποφασίσετε για μια πρακτική,

πρέπει να την υλοποιήσουμε με αποτελεσματικότητα και πιστότητα. Πρέπει ουσιαστικά να εφαρμόσουμε χρησιμοποιώντας τις οδηγίες της για να έχουμε αυτή την μόχλευση που χρειαζόμαστε.

Πρέπει να την διδάσκουμε με ενθουσιασμό, με κριτική ματιά. Το ότι είναι τεκμηριωμένη, εάν δεν κάνουμε και καλή δουλειά στη διδασκαλία της, δεν σημαίνει ότι μπορεί να είναι και αποτελεσματική. Και πρέπει να την εφαρμόσουμε πιστά. Αν μαγειρεύω κάτι και δεν είμαι καλός μάγειρας, ακούω και ακολουθώ τις συνταγές αλλά αν παρεκκλίνω από αυτές, χρησιμοποιώ διαφορετικά συστατικά, δεν μπορώ πράγματι να πω ότι φταίει η συνταγή αφού δεν την ακολούθησα πιστά, αφού δεν έκανα τα βήματα που μου λέει.

Το ίδιο ισχύει και για τις τεκμηριωμένες πρακτικές. Αν δεν ακολουθήσετε τα σωστά μαθήματα και δεν εμπλακείτε για μεγάλο χρονικό διάστημα με αυτή, δεν μπορείτε να δείτε τα αποτελέσματα τα οποία τεκμηριώνονται μέσα σε αυτή τη μελέτη. Όπως είπα, όταν εμπλέκεστε σε τεκμηριωμένες πρακτικές, πρέπει να ακολουθείτε με πιστότητα αλλά δεν εγγυώνται ότι θα δουλέψουν για τον καθένα.

Σε αυτή την περίπτωση πρέπει να κάνετε αξιολόγηση και θα πρέπει να παρακολουθήσουμε την πρόοδο των μαθητών. Αν δούμε ότι ακόμα και με την τεκμηριωμένη πρακτική δεν υπάρχει πρόοδος, τότε θα πρέπει να σταματήσουμε. Αν όμως δούμε πρόοδο, να έχουμε δηλαδή δεδομένα που υποστηρίζουν ότι έχει αποτέλεσμα, συνεχίζουμε να κάνουμε αυτό που κάνουμε.

Οπότε ουσιαστικά αξιολογούμε και την πιστότητα. Και αυτό γίνεται με έναν εξωτερικό έλεγχο. Πόσο πιστά κάνουμε το μάθημα βάσει αυτών που έχουμε μάθει; Πρέπει να έχουμε κάποιον εξωτερικό, να έρθει να αξιολογήσει γιατί από μόνοι μας δεν μπορούμε να ξέρουμε αν ακολουθούμε πιστά την υλοποίησή της.

Και αυτό είναι το τελευταίο που έχω ουσιαστικά, αν στο κίνημα των τεκμηριωμένων πρακτικών δεν έχουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα, πρέπει να προσαρμόσουμε τα μη κρίσιμα στοιχεία. Και αυτό ισχύει ιδιαίτερα όταν πρακτικά υλοποιούμε κάτι. Αν χρησιμοποιούμε διαφορετικά συστατικά, μαγειρεύουμε για περισσότερη ώρα ή λιγότερη ώρα, δεν μπορούμε να έχουμε το αποτέλεσμα που μας λέει η συνταγή.

Όταν όμως χρησιμοποιήσετε την πρακτική, την ακολουθήσετε πιστά και βλέπετε τα αποτελέσματα, μπορείτε να λειτουργήσετε ως master chef, δηλαδή να προσθέσετε κάτι παραπάνω για να διαφοροποιήσετε και να την βελτιώσετε. Οι

master chef έτσι διαφοροποιούνται από τους απλούς μάγειρες, ότι έχουν τη συνταγή και την εμπλουτίζουν με ένα τέτοιο τρόπο ώστε να την κάνουν δική τους.

Κάποιος μπορεί να προσθέσει ένα συστατικό, κάτι για να κάνει λίγο πιο πιπεράτη τη συνταγή, οπότε από τη στιγμή που την κάνετε δική σας ως διδακτική πρακτική, μην φοβόσαστε να κάνετε και το βήμα παραπάνω που μπορεί να σας δώσει ακόμα καλύτερα αποτελέσματα.

Δεν θα διαβάσω εδώ τις κατευθυντήριες γραμμές. Εδώ υπάρχουν κάποιες από την Melinda Leko οι οποίες σχετίζονται με την προσαρμογή των τεκμηριωμένων πρακτικών και ιδιαίτερα όταν έχουμε να κάνουμε με άτομα με ειδικές ανάγκες που ίσως μπορεί να μην ανταποκρίνονται 100%, να γνωρίζετε ότι καμία πρακτική δεν μπορεί να είναι 100% αποτελεσματική.

Πολλές φορές όπως είπαμε, μπορούμε να έχουμε τεκμηριωμένες πρακτικές, να είμαστε πιστοί στην εφαρμογή τους και να μην έχει αποτέλεσμα. Από τη στιγμή όμως που έχουν αποτέλεσμα και βλέπουμε ότι σε κάποιο σημείο δεν είναι αποτελεσματικές, εκεί χρησιμοποιώντας την εμπειρία μας μπορούμε καθώς έχουμε τις πληροφορίες όλες, να κάνουμε αυτή την πινελιά που ίσως χρειάζεται για να βελτιώσουμε.

Και αυτό μπορεί να μη γίνει μόνο μία φορά στην τεκμηριωμένη πρακτική, μπορεί να χρειάζεται να προσαρμόσουμε τις πρακτικές μας για μια ομάδα μαθητών που μπορεί να μην ανταποκρίνεται.

Νομίζω ότι είχα τελειώσει αλλά δεν έχω. Όπως είπα, οι τεκμηριωμένες πρακτικές δεν γίνονται από μόνες τους. Πρέπει να είμαστε τόσο έξυπνοι ώστε να καταλάβουμε ότι η αλλαγή είναι δύσκολο να επιτευχθεί και δεν γίνεται μόνο με την ελπίδα. Η αποτελεσματική εκπαίδευση, η κατάρτιση των εμπλεκόμενων πλευρών είναι σημαντική. Δεν είναι μόνο να ακούτε κάποιον που έρχεται να σας μιλήσει για μια ώρα αλλά οι ίδιοι οι εκπαιδευτές πρέπει να εμπλακούν για να παρατηρήσουν από μόνοι τους όλες τις πτυχές της υλοποίησης μιας τεκμηριωμένης πρακτικής για να μπορέσουν να την στηρίξουν στην αίθουσα και να μπορέσουν να την υιοθετήσουν 100% προς όφελος των μαθητών.

Και αν έχετε μια τεκμηριωμένη πρακτική που υλοποιείται, πραγματικά τεκμηριώστε την. Οι δάσκαλοι μπορούν να είναι πολύ αποτελεσματικοί με τους συναδέλφους τους. Μιλήστε με τους συναδέλφους σας, πείτε πώς εσείς χρησιμοποιείτε αυτή την πρακτική. Δώστε τους τεκμήρια να σας πιστέψουν.

Οι δάσκαλοι που μοιράζονται τις ιστορίες επιτυχίας τους μπορούν πραγματικά να πείσουν τους άλλους και να αλλάξουν και πρακτικές και μυαλά. Οι τεκμηριωμένες πρακτικές υπό αυτή την έννοια μπορεί να είναι αποτελεσματικές και να μας βοηθήσουν πραγματικά να διαδώσουμε αυτές τις τεκμηριωμένες πρακτικές.

Εν κατακλείδι λοιπόν, οι τεκμηριωμένες πρακτικές είναι γενικά αποτελεσματικές βάσει πειραματικών υψηλής ποιότητας μελετών. Δεν είναι πανάκεια. Δεν είναι μαγεία. Αλλά είναι ένας καλός τρόπος να αρχίσουμε ένα πρώτο βήμα μιας μακράς πορείας για διδασκαλία με βαθιά γνώση.

Ευχαριστώ πάρα πολύ και περιμένω τις ερωτήσεις σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ (Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ): Εμείς ευχαριστούμε τον κύριο Cook. Συγνώμη εκ μέρους της ΔΟΕ όσο και από το υπόλοιπο διοικητικό συμβούλιο που δεν μπορέσαμε λόγω τεχνικών προβλημάτων να τον καλωσορίσουμε στην Ελλάδα. Τον ευχαριστούμε για τη συμμετοχή του και τη βοήθεια σε αυτή την προσπάθεια της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας, όπως ευχαριστούμε και τον Δημήτρη τον Αναστασίου ο οποίος από πέρσι είναι ουσιαστικός συμπαραστάτης της Ομοσπονδίας σε αυτή την προσπάθεια, καθηγητής του Πανεπιστημίου του Southern Illinois. Τον καλωσορίζουμε κι αυτόν με τη σειρά του αν και πριν από μας και, Δημήτρη, ο λόγος σε σένα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ): Ευχαριστούμε, καθηγητά Cook, για την καταπληκτική σας παρουσίαση, τις σκέψεις σας που είναι όντως πολύτιμες. Σας ευχαριστούμε για την έμπνευσή σας που τη μοιραστήκατε μαζί μας. Δεν θα μπορούσαμε πραγματικά να είχαμε επιλέξει έναν, αν θέλετε, καλύτερο ομιλητή από σας.

Υπάρχουν κάποιες ερωτήσεις. Θα προσπαθήσω να τις ταξινομήσω, να τις ομαδοποιήσω. Υπάρχουν κάποιες ερωτήσεις διευκρινιστικές. Ορισμένες ειπώθηκαν κατά τη διάρκεια της παρουσιάσής σας και ίσως έχουν καλυφθεί στο αναμεταξύ. Όμως δεν θέλουμε να αποσιωπήσουμε καμία ερώτηση άρα, θα τις θέσω όλες.

Η πρώτη, πού μπορούμε να βρούμε τεκμηριωμένες πρακτικές. Μία παρόμοια ερώτηση είναι, ποιες θα συνιστούσε ο καθηγητής Cook ως καλές πρακτικές πόρους, ειδικά όσον αφορά τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μικρά παιδιά που ανήκουν στο φάσμα του αυτισμού. Και άλλη μία παρόμοια που αφορά το

εξής: υπάρχει έρευνα που να αφορά pre-school education that turns out to be evidence-based practice? These are the first three questions.

B. COOK: Εξαιρετικές ερωτήσεις. Φοβάμαι ότι θα απογοητεύσω με τις απαντήσεις. Η πρώτη ερώτηση για το πού υπάρχει πόροι καλών πρακτικών, πηγές αν θέλετε, καλών πρακτικών. Νομίζω ότι μίλησα διεξοδικά στη συνέχεια υπάρχουν πολλά άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά που αξιολογούν επί τη βάσει στάνταρ και τις κατονομάζουν.

Τώρα, όσον αφορά και τις άλλες ερωτήσεις, εγώ προσωπικά δεν ξέρω για καλές πρακτικές διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας ως δεύτερη γλώσσα σε νεαρά άτομα στο φάσμα του αυτισμού. Αλλά θα μπορούσατε να κοιτάξετε τις πηγές στις οποίες αναφέρθηκα, και αφορούν τον αυτισμό. Εκεί έχουμε πολλές τεκμηριωμένες πρακτικές και ίσως βρείτε κάτι.

Ίσως, ενδεχομένως κάποιες από αυτές να απαντούν στο ερώτημά σας και θα μπορούσατε να τις εντάξετε στον τρόπο διδασκαλίας σας. Ελπίδα μου είναι σε 10 – 20 χρόνια να έχουμε πολύ περισσότερες, αν θέλετε, πρακτικές. Αυτά είναι απλώς που ανέφερα πολύ καλά παραδείγματα. Είναι μία σύνθεση της αξιολόγησης των μελετών αλλά ακόμα δεν έχουμε τεκμηριωμένες πρακτικές για κάθε μεμονωμένο περιστατικό ή ομάδα περιστατικών. Χρειάζονται και μετα-αναλύσεις, αξιολογήσεις ή ακόμα και εξατομικευμένες μελέτες ώστε να δει κανένας τι έχει προκύψει από κάθε έρευνα για συγκεκριμένους τομείς.

Ξέρω τώρα ότι δεν είναι η απάντηση που ελπίζατε να σας δώσω αλλά χρησιμοποιώντας αυτές τις αρχές για να τεκμηριώσετε τη δική σας απόφαση του πώς θα επιλέξετε την καλύτερη πρακτική, ενδεχομένως να σας φανεί χρήσιμο το σκεπτικό αυτό που μόλις παρουσίασα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ): Ευχαριστώ. Κάποιες άλλες ερωτήσεις. Κάποιες ίσως τις καλύψατε. Μία φορά την επιλογή της διδακτικής πρακτικής στην ειδική αγωγή που θα πρέπει να εδράζεται στις ανάγκες και στα ενδιαφέροντα των παιδιών, είναι μάλλον αυτές που θα έφερναν τα καλύτερα αποτελέσματα;

B. COOK: Ναι, σωστά τοποθετείται και η ερώτηση και το σκεπτικό. Συχνά νομίζω ότι οι τεκμηριωμένες προσεγγίσεις είναι μια απάντηση όταν δεν ξέρουν πώς να ενεργήσουν οι δάσκαλοι. Είναι μία επιλογή λοιπόν που τελικά, όπως είδατε και στο τέλος της παρουσιάσής μου, τόνισα ότι θα έπρεπε να υπάρχει στην εργαλειοθήκη

σας η τεκμηριωμένη δηλαδή προσέγγιση η οποία θα ταιριάζει και στις δικές σας δεξιότητες.

Μην προσπαθήσετε να υλοποιήσετε κάτι που βρήκατε στο website ως τεκμηριωμένο αν αυτό δεν ανταποκρίνεται στους στόχους σας ή στις ανάγκες των μαθητών σας. Αν δεν έχετε το background για να υλοποιήσετε κάτι τέτοιο αποτελεσματικά, τότε μην το κάνετε.

Και οι τεκμηριωμένες πρακτικές είναι μόνο ένα από τα όπλα στο οπλοστάσιό σας για να είναι τεκμηριωμένες οι δικές σας αποφάσεις. Ιστορικά, δεν είχαμε μέχρι σήμερα αποδείξεις. Κάτι το οποίο φαινόταν ή ακουγόταν σαν ελκυστικό ή αποτελεσματικό, δοκιμαζόταν και με τον ίδιο τρόπο πρέπει να σκεφτεί αυτή τη στιγμή ο δάσκαλος, υπάρχουν υψηλής ποιότητας τεκμηριωμένες πρακτικές;

Αυτό θα πρέπει να είναι μία από τις παραμέτρους, αν θέλετε, για να πάρετε μια απόφαση. Αλλά θα πρέπει να ταιριάζει για το σκοπό, για τον οποίο την επιλέγετε. Όλα τα κάνουμε για το καλό των μαθητών. Για να είναι αποτελεσματικά.

Η διδασκαλία είναι πολύ δύσκολη δουλειά. Πρέπει να κάνεις πολλά πράγματα και νομίζω ότι το πιο προκλητικό εν προκειμένω είναι, αναφερόμενος στις τεκμηριωμένες πρακτικές, ότι θα πρέπει να συνεκτιμήσουμε ή πώς να το θέσω, ελπίζω, η ελπίδα είναι να μπορέσουμε να τις χρησιμοποιήσουμε όταν παίρνουμε αποφάσεις σχετικά με το πώς διδάσκουμε.

Αλλά για κάποιον που είναι στο επάγγελμα εδώ και χρόνια, είναι δύσκολο να πάρει αποφάσεις, είναι δύσκολο και απαιτείται, αν θέλετε, μακρά εκπαίδευση ώστε με κριτικό πνεύμα να αξιολογήσει και να κάνει μία σύνθεση όλων των ευρημάτων της έρευνας. Και αυτή είναι και η ελκυστικότητά τους, αν θέλετε.

Αν είχαμε αξιολογήσεις, αν είχαμε καλές μετα-αναλύσεις, για την ειδική αγωγή και όχι μόνο, τότε θα ήταν πιο εύκολο να εντοπίσουμε τους τομείς και τους τρόπους για να προχωρήσουμε. Υπάρχουν πράγματα δημοσιευμένα σε επιστημονικά περιοδικά. Εκεί μπορείτε να βρείτε πολλά δεδομένα και πραγματικά, μπορείτε να τα εμπιστευτείτε διότι είναι ένα καλό σημείο εκκίνησης για σας.

Αλλά όταν δεν υπάρχουν οι τεκμηριωμένες πρακτικές και πάλι εσείς θα πρέπει να παίρνετε πληροφορίες από τις έρευνες. Όμως, το να πλοηγείται κανένας από μόνος του είναι ακόμα πιο δύσκολο. Βεβαίως δεν είναι αδύνατο. Ίσως καλό θα ήταν να συνεργαστείτε με τους διευθυντές σχολείων ή με το τοπικό πανεπιστήμιο

που ίσως έχουν μεγαλύτερη εμπειρία ή και τις δεξιότητες έρευνας ώστε να αξιολογήσουν τα αποτελέσματα όλων των μελετών που πέσουν στα χέρια σας.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ): Πολλές οι ερωτήσεις και δεν ξέρω αν είμαι σε θέση να τις θέσω όλες. Ωραία. Δύο ερωτήσεις για τις διαταραχές του φάσματος του αυτισμού και τη δυσλεξία. Η πρώτη αφορά τη δυσλεξία: ποια είναι η κοινή πρακτική διαχείρισης των μαθητών με δυσλεξία; Υπάρχει κάποιο πρόγραμμα; Οι δάσκαλοι εκπαιδεύονται σε αυτό το πρόγραμμα όταν είναι στο πανεπιστήμιο ή τα ανακαλύπτουν όλα αυτά μεταγενέστερα;

Αυτό για τη δυσλεξία. Και μια άλλη ερώτηση για τα παιδιά με αυτισμό τα οποία συχνά έχουνε συγκεκριμένα ειδικά ενδιαφέροντα και τα χρησιμοποιούμε αυτά κατά τη διδασκαλία αλλά μέχρι ποιου βαθμού; Πώς μπορούμε να διευρύνουμε το πεδίο αυτό των ενδιαφερόντων τους;

B. COOK: Μεγάλα ερωτήματα και τα δύο. Το θέμα της δυσλεξίας είναι ένας χώρος που έχει τραβήξει το ενδιαφέρον εδώ και πολλά χρόνια στις Ηνωμένες Πολιτείες. Τώρα, σε σχέση με την τεκμηριωμένη πρακτική, σε ορισμένες υπάρχει ένα παράρτημα οδηγιών. Κάποια προγράμματα από το Clearinghouse που έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικά, που χρησιμοποιούν φωνητικά προγράμματα για να τους μάθουν να διαβάζουν, πού τα μαθαίνουν τώρα όλα αυτά οι δάσκαλοι; Καλή ερώτηση.

Εξαρτάται. Εξαρτάται νομίζω. Υπάρχουν κάποια προγράμματα προετοιμασίας για δάσκαλους πολύ καλά. Κατά την άποψή μου η προετοιμασία των δασκάλων δεν είναι πολύ καλή στις Ηνωμένες Πολιτείες σε σχέση με αυτό. Υπάρχουν διάφορα επίπεδα. Πώς να το θέσω; Είναι ένας χώρος που υπάρχει κενό ακόμα. Οπότε βλέπουμε ακόμα διάφορες άλλες, διαφορετικές προσεγγίσεις που μπορεί να είναι αποτελεσματικές κατά κάποιο τρόπο αλλά ειδικά για παιδιά που δίνουν μάχη για να μάθουν να διαβάζουν χρειάζεται περισσότερα τεκμήρια, άλλες προσεγγίσεις.

Δεν είναι καθόλου εκπαιδευμένοι οι περισσότεροι δάσκαλοι και υπάρχουν συγκεχυμένες απόψεις. Είναι ένα μεγάλο στοίχημα για έναν δάσκαλο το να μάθει αυτά τα παιδιά να διαβάζουν, αν όχι η σπουδαιότερη δεξιότητα από αυτές που καλούμεθα ως εκπαιδευτικοί να διδάξουμε. Και υπάρχουν πολλές ιδέες.

Άραγε πόσα τεκμήρια, πόσες αποδείξεις τεκμηριωμένες χρειάζεται κανένας όταν πρόκειται να πάρει μια απόφαση σχετικά. Το Science of Reading, η

επιστήμη του διαβάσματος, είναι ένα κίνημα τα τελευταία χρόνια στις ΗΠΑ που ακριβώς αφορά τις τεκμηριωμένες πρακτικές και το τι λέει η έρευνα. Ας δούμε αυτό ακριβώς το θέμα, το διάβασμα και το τι λέει η έρευνα σχετικά.

Είναι ακόμα ανοιχτή και τρέχει η δημόσια συζήτηση επ' αυτού του θέματος. Ενδεχομένως υπάρχουν και μεταφρασμένα κάποια πράγματα. Σε κάθε περίπτωση, ένας δημοσιογράφος κάλυψε όλη αυτή την δημόσια συζήτηση γύρω από την ανάγνωση και την επιστήμη της ανάγνωσης και πρόσφατα, έχει ανεβάσει ένα podcast το οποίο έχει γίνει πολύ δημοφιλές στις ΗΠΑ.

«Sold the Story» είναι ο τίτλος του podcast για όσους ενδιαφέρονται και είναι πραγματικά πολύ ενημερωτικό σχετικά με το πώς η έρευνα μπορεί ή δεν μπορεί συχνά να χρησιμοποιηθεί ώστε να υποστηρίξει μια εκπαιδευτική, διδασκαλική διδακτική πρακτική, μια πρακτική διδασκαλίας τελικώς.

Και νομίζω ότι αυτό θα κόλλαγε και στο οποιοδήποτε θέμα αφορά ένα σχολείο και τη διδασκαλία. Ο αυτισμός δεν είναι η ειδικότητά μου οπότε δεν θέλω να μιλάω για κάτι που δεν γνωρίζω εν τω βάθει. Γνωρίζω ότι σε κάποιο βαθμό, τέλος πάντων, και πώς να το θέσω, οι τεκμηριωμένες πρακτικές είναι σημαντικές αλλά υπάρχουν πολλή δουλειά ακόμα που θα πρέπει να γίνει και σε ηθικό επίπεδο, ειδικά για τα παιδιά αυτά που έχουν κάποιο στερεότυπο αντίδρασης και τρόπου συμπεριφοράς αλλά και δεξιοτήτων με επαναλαμβανόμενες κινήσεις.

Ενδεχομένως μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά τη διδασκαλία αυτών των μαθητών κάποιες πρακτικές, γνωρίζω ότι ένα άλλο κίνημα περί νευροδιαφοροποίησης, στο παρελθόν συχνά είχαν γίνει προσπάθειες να αποτρέπονται αυτοί οι μαθητές από το να συμμετέχουν σε κινητικές συμπεριφορές που τελικώς αφορούσαν και ήταν αυτό το οποίο ήταν τα ίδια τα άτομα. Τους εμπόδιζαν δηλαδή να συμπεριφερθούν ως αυτό που πραγματικά ήταν.

Θα πρέπει να σεβαστούμε τις συνήθειες κάποιων ανθρώπων, τι θέλουν να κάνουν, ποιοι νομίζουν ότι είναι και να υποστηρίξουμε τελικά, την διαβίωσή τους μέσα από τις δεξιότητες που έχουν με στόχο την επιτυχία, ας έχουμε μοντέλα συμπεριφορών κλπ, όσο αυτά τα άτομα επιθυμούν αλλά να σταματήσω, δεν θέλω να μιλήσω περισσότερο επ' αυτού του θέματος διότι όπως είπα και πριν, δεν είναι της ειδικότητός μου.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ): Υπάρχουν ακόμα δύο ερωτήσεις. Κατά την εμπειρία σας, μπορούν οι καλές πρακτικές, οι τεκμηριωμένες πρακτικές να

συνεισφέρουν στη γενική εκπαίδευση; Και υπάρχει και άλλη μία: το προφίλ του μαθητή μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή κάποιων πρωτοκόλλων καλών πρακτικών; Εάν όχι, ποιος το ορίζει αυτό;

B. COOK: Μπορείτε να επαναλάβετε, παρακαλώ, την τελευταία;

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ): Ναι, το προφίλ του μαθητή ορίζει τον τρόπο παρέμβασης; Δηλαδή σχετικά με την επιλογή της παρέμβασης αν υπάρχει κάποιο πρωτόκολλο που να αφορά το είδος παρέμβασης.

B. COOK: Πώς επιλέγουμε την καλύτερη πρακτική;

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ): Όχι, όχι. Προφανώς ο δάσκαλος πώς επιλέγει την παρέμβαση. Τώρα, το προφίλ του μαθητή επηρεάζει τον τρόπο παρέμβασης; Θα πρέπει να επηρεάζει την απόφαση δηλαδή του δάσκαλου; Υπάρχει κάποιο πρωτόκολλο; Υπάρχει; Ποιο είναι το καλύτερο πρωτόκολλο εν προκειμένω;

B. COOK: Το ερώτημα σχετικά με τη γενική εκπαίδευση, αν ισχύει στην γενική εκπαίδευση. Το δικό μου background ακριβώς, η γενική εκπαίδευση, παιδιά με ειδικές ανάγκες και ακαδημαϊκά εκεί ανήκω, στην ειδική αγωγή. Νομίζω ότι οι τεκμηριωμένες πρακτικές έχουνε πιο σταθερές ρίζες και λειτουργούν στην ειδική αγωγή.

Υπάρχει μια πιεστική ανάγκη, αν θέλετε, διότι πολύ συχνά οι μαθητές με αναπηρίες χρειάζεται να προλάβουν, αν θέλετε, τους υπόλοιπους, θα πρέπει να επιταχύνουν το βήμα τους στη μάθησή τους για να φτάσουν τους άλλους. Οπότε η χρησιμοποίηση υψηλής ποιότητας τεκμηριωμένων πρακτικών έχουν πολύ μεγάλη σημασία και μπορούν να φέρουν πολύ καλά αποτελέσματα γι' αυτούς.

Θα ισχυριζόμουν ότι πράγματι ισχύει το ίδιο και για μαθητές άνευ ειδικών αναγκών και προβλημάτων. Σύμφωνα με τη δική μου την κατάρτιση και εκπαίδευση θα έλεγα ότι ο τρόπος για να δει κανένας το αποτέλεσμα θα ήταν να μελετήσει και να δει τα αποτελέσματα υψηλής ποιότητας μελετών και οι ίδιες πρακτικές, ή τέλος πάντων, μπορεί να υπάρχουν κάποιες διαφορετικές τεκμηριωμένες προσεγγίσεις με διαφορετικό τρόπο διάδρασης που να αφορούν το προφίλ του μαθητή και την παρέμβαση.

Μπορεί να έχουμε εντοπίσει μία πρακτική, ότι είναι αποτελεσματική για παιδιά με αυτισμό αλλά ενδεχομένως να μην είναι γι' αυτούς που δεν έχουν ή να μην είναι σημαντική γι' αυτούς που δεν έχουν επειδή έχουν διαφορετικούς μαθησιακούς στόχους και ανάγκες.

Επανερχομαι λοιπόν στο θέμα του τι ταιριάζει σε τι. Άρα θα πρέπει να δούμε το προφίλ του μαθητή διότι η μία πρακτική μπορεί να είναι ορθή για μία ομάδα σπουδαστών αλλά θα μπορούσε να μην έχει τα ίδια αποτελέσματα για κάποια άλλη ομάδα.

Θα πρέπει να δούμε λοιπόν και το υπόβαθρό της πριν το χρησιμοποιήσουμε για τη γενική εκπαίδευση, το σκοπό για τον οποίο έχει γίνει. Τώρα, όσον αφορά το προφίλ του μαθητή, όπως το αντιλαμβάνομαι εγώ δηλαδή, ναι, αυτό είναι ένα στοιχείο κλειδί του τι ταιριάζει σε ποιον. Έχοντας λοιπόν υπόψη μας το προφίλ και τις ανάγκες του μαθητή, του τι θέλει, αυτό θα οδηγήσει την απόφασή μας για το ποια πρακτική θα χρησιμοποιήσουμε. Δεν θα την χρησιμοποιήσουμε απλώς και μόνο επειδή είναι τεκμηριωμένη.

Ο σκοπός είναι να βελτιωθεί ο μαθητής στο επίπεδο που εμείς αναζητάμε. Ίσως η μελέτη να αφορά τη γενικότερη συμπεριφορά του αλλά να μην είναι αυτό που χρειάζεται ο μαθητής. Ή να χρειάζεται αναγνώριση από τους ενηλίκους αλλά να ξέρουμε ότι δεν ανταποκρίνεται καλά στην «Χ» πρακτική.

Όλα αυτά λοιπόν θα πρέπει να συνεκτιμούμε όταν αναζητούμε μια πρακτική η οποία να ταιριάζει στο συγκεκριμένο προφίλ ενός μαθητή. Αυτό βεβαίως αφορά το άτομο. Εμείς δουλεύουμε με ομάδα και εδώ ακριβώς είναι το στοίχημα. Κάποιες φορές -δεν ξέρω πώς θα γίνει αντιληπτό αυτό- συχνά συζητάται στις ΗΠΑ το κατά πόσον η διδασκαλία είναι μια επιστήμη ή μια τέχνη.

Νομίζω ότι είναι και τα δύο. Είναι μία ιδέα που μου αρέσει πολύ. Θα πρέπει να χρησιμοποιούμε τα ευρήματα της έρευνας σαν εργαλεία αλλά να είμαστε έξυπνοι κατά τη χρήση τους και να χρησιμοποιούμε τη σοφία και τις δεξιότητές μας κατά την άσκηση του επαγγέλματός μας ώστε να δένουν όλα, η πρακτική γενικότερα με τα συγκεκριμένα εξατομικευμένα προφίλ του κάθε εκπαιδευόμενου.

Υπάρχει ένα πρωτόκολλο, δεν ξέρω αν θα το λέγαμε ακριβώς έτσι, υπάρχει ένα link σε ένα άρθρο στην παρουσίασή μου και αφορά ακριβώς την επιλογή και την προσαρμογή των τεκμηριωμένων πρακτικών. Αυτή είναι μια καλή πηγή για να αναζητήσετε περισσότερες πληροφορίες.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ): Άλλη μία ερώτηση. Πολλές ερωτήσεις. Να δώσω προτεραιότητα σε μία διότι απηχεί πολλές: η Ομοσπονδία, η ΔΟΕ, είναι ανοιχτή σε αυτές τις πολλαπλές πτυχές, αν θέλετε. Υπάρχουν και στο τέλος δύο άλλες ερωτήσεις. Θα προσπαθήσω να κάνω μία σύνθεση.

Κατ' αρχήν να μεταφράσω το σχόλιο: κατά την άποψή μου το πρόβλημα της εκπαίδευση των μαθητών με ειδικές ανάγκες δεν μπορεί να λυθεί εστιάζοντας μόνο σε τεκμηριωμένες διδακτικές πρακτικές. Θα πρέπει να υπάρχει και θετική μεθοδολογία που να τις υποστηρίζει. Αυτό που απαιτείται είναι να γίνει μια μετάβαση από τον παραδοσιακό τρόπο ώστε να αποκτήσουν μία παγκόσμια, αν θέλετε, αξία. Αυτό που ονομάζεται εμπειρισμός, εμπειρική εφαρμογή και ιδιοποίηση πραγμάτων. Ιστορικά, αυτό έχει αποδειχθεί ότι είναι το πιο ορθό και είναι μία άλλη άποψη που έχει αναπτύξει η γερμανική διδακτικά.

Τα ερωτήματα λοιπόν έχουν ως εξής: σε ποια φιλοσοφική και επιστημονική άποψη βασίζεται η καλή πρακτική, η αξιολόγηση αυτής, και η δεύτερη, μπορεί η ειδική αγωγή να λύσει τα προβλήματα της εκπαίδευσης των μαθητών με αναπηρίες ούσα εμμονική στα εμπορικά δεδομένα και αγνοώντας κάθε επιστημολογική και φιλοσοφική εξέλιξη που έχει συντελεστεί τον 20^ο αιώνα;

B. COOK: Εξαιρετικές ερωτήσεις. Ο δημόσιος διάλογος για τις τεκμηριωμένες πρακτικές είναι ανοιχτός και τρέχει. Σχετικά με το ρόλο των θεωριών, και υπάρχουν και κάποια στάνταρ, τα οποία θα πρέπει, κάποια κριτήρια για τις τεκμηριωμένες πρακτικές που θεωρητικά θα πρέπει να υπάρχουν, αυτό θα ισχυριζόντουσαν κάποιοι.

Άλλοι τώρα, κι εγώ μάλλον εμπίπτω σε αυτή την κατηγορία, θα έλεγαν ότι αν και η θεωρία είναι σημαντικότερη για την κατανόηση της ευρύτερης εικόνας και της κατανόησης και της φιλοσοφίας που υποστηρίζει την εκπαίδευση, οι τεκμηριωμένες καλές πρακτικές είναι πιο συγκεκριμένες. Αφορούν συγκεκριμένα θέματα, δηλαδή για ποια ζητήματα υπάρχουν αποδείξεις ότι φέρνουν αποτελέσματα, σε συντονισμό δηλαδή με τη θεωρία και όλες τις επιστημολογικές παραδόσεις και απόψεις, εξετάζεται δηλαδή, και αυτή είναι η μοναδικότητα, το πώς κουμπώνουν τα δύο.

Οι αποδείξεις της έρευνας είναι η βάση για τον πρακτικό, δηλαδή εντοπίζουν το κατά πόσο υπάρχει αξιόπιστο εύρημα το οποίο υποστηρίζει κάτι. Αυτό είναι μία κλειστή ερώτηση. Και όπως ελέγχθη και στο σχολιασμό, αυτό δεν λύνει όλα μας τα προβλήματα και προσπάθησα να το τονίσω αυτό και πριν, όταν μιλούσα ότι είναι μόνο ένα εργαλείο από αυτά που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε επιπλέον όλων των άλλων τη θεωρία.

Ευρύτερες απόψεις, κοινωνικές, κοινωνιολογικές και άλλα θέματα που οπωσδήποτε έχουν αντίκτυπο στον τρόπο μάθησης των μαθητών. Οι επιστημολογικές τώρα βάσεις των τεκμηριωμένων πρακτικών νομίζω αυτές, εγώ τις θεωρώ ότι συνεισφέρουν στην εμπειρική πρακτική και έχουν ένα πολύ συγκεκριμένο ρόλο διότι δεν είναι η μόνη πτυχή αλλά με κάποιο τρόπο τροφοδοτούν τον τρόπο εκπαίδευσης με τον καλύτερο διαθέσιμο τρόπο διδακτικής.

Άρα λοιπόν, ενημερώνουν, αν θέλετε, το όπλο μας, το εργαλείο μας, αλλά δεν είναι per se μια θεωρία περί διδακτικής. Είναι μία πρακτική απάντηση που λέει τι αποδείξεις έχουμε για μια συγκεκριμένη πρακτική, πώς αυτή καταλήγει να υποστηρίζει τη διαδικασία μάθησης ενός μαθητή και όλα τα παραπάνω, νομίζω ότι περιορίζουν, αν θέλετε, το εύρος του αντικειμένου της εκπαίδευσης και της διδακτικής.

Νομίζω ότι απαντώ έτσι στο ερώτημα αλλά θα ήθελα να επικοινωνήσω το εξής, να τονίσω το εξής: εγώ έχω ασχοληθεί πολύ με τις τεκμηριωμένες πρακτικές και επαναλαμβάνω ότι ειδικά οι ομοσπονδιακές κυβερνήσεις στις ΗΠΑ πιέζουν για την χρήση αυτών. Δεν είναι όμως τα πάντα και ούτε θα πρέπει να θεωρούνται ως τέτοιες, απλώς προσπαθούν να δώσουν μια απάντηση σε συγκεκριμένα ερωτήματα.

Τι ξέρουμε, τι αξιόπιστες αποδείξεις έχουμε για την αποτελεσματικότητα μιας συγκεκριμένης πρακτικής η οποία προφανώς δεν πρέπει να αντικαταστήσει τον ευρύτερο προβληματισμό περί του ρόλου της εκπαίδευσης, του τρόπου αυτής κλπ;

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ): Δεν νομίζω ότι έχουμε πολύ χρόνο ακόμα. Τρεις ακόμα ερωτήσεις μας απομένουν. Δύο από αυτές αφορούν τη συμπεριληπτική διδασκαλία και την συνδιδασκαλία. Η πρώτη αφορά την συμπερίληψη. Η υλοποίηση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης απαιτεί πολλά. Προϋποθέτει ένα επίπεδο και από την πλευρά του κράτους και της κοινωνίας.

Και υπάρχει και μία σχετική ερώτηση ως εξής: είναι παρόμοιο με την παράλληλη στήριξη; Δηλαδή έτσι όπως το υλοποιούμε στην Ελλάδα, υπάρχει κάτι παρόμοιο παράλληλης στήριξης που να μεταφράζεται σε συνδιδασκαλία στην Αμερική στα σχολεία και αν ναι, πώς αυτή η δουλειά, μάλλον τι σημαίνει αυτή η δουλειά;

Αν υπάρχει ένας ακόμα δάσκαλος στην τάξη γιατί στα ελληνικά σχολεία, όταν έχουμε άτομα με ειδικές ανάγκες, αναγνωρίζουμε ότι χρειάζονται

παράλληλη στήριξη και σε πολλές περιπτώσεις, οι δάσκαλοι ειδικής αγωγής ζητούν βοήθo στην τάξη ή βοήθεια στην τάξη.

Δεν ξέρω αν θα ήθελες να απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα.

B. COOK: Θα προσπαθήσω. Να δούμε λοιπόν πώς θα τα καταφέρω. Θα προσπαθήσω. Το θέμα χωρίς αποκλεισμούς, της συμπερίληψης, είναι πολύ σημαντικό. Είναι ένα καλό παράδειγμα για το πώς οι τεκμηριωμένες πρακτικές μπορούν να φέρουν ελπίδα να δημιουργήσουν ένα υπόβαθρο στους γενικούς εκπαιδευτικούς και να τους υποψιάσουν για την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς.

Δηλαδή οι τεκμηριωμένες πρακτικές είναι γενικευμένες και ενστερνίζονται αυτό που ονομάζουμε «εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς». Η συμπερίληψη δεν έχει να κάνει όμως βέβαια μόνο με συγκεκριμένες πρακτικές. Αντανακλά ή περιλαμβάνει αξίες και ζητά πόρους οπότε πηγαίνει πέραν της χρήσεως των τεκμηριωμένων πρακτικών. Είναι ένα καλό παράδειγμα ενός μεγαλύτερου παραδείγματος ότι δεν μπορούμε να μιλάμε για εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς αν δεν έχουμε και καλές πρακτικές και εμπλοκή όλων των πλευρών.

Γιατί έχουμε δει ότι και τεκμηριωμένες πρακτικές να έχουμε, μπορούμε να μην έχουμε εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς αν όλες οι πλευρές δεν είναι ευαισθητοποιημένες. Πρέπει να γίνει πολλή δουλειά με τα σχολεία στην προετοιμασία των εκπαιδευτικών για να είναι αποτελεσματική όσο περισσότερο γίνεται αυτή η εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς.

Βέβαια, οι τεκμηριωμένες πρακτικές βοηθούν προς αυτή την κατεύθυνση. Η συνδιδασκαλία είναι ένα μεγάλο ζήτημα στις Ηνωμένες Πολιτείες. Έχω κάνει κάποια δουλειά γύρω από τη συνδιδασκαλία μου. Η γυναίκα μου και άλλοι συνάδελφοι έχουν κάνει ακόμα περισσότερη.

Η συνδιδασκαλία έχει προσελκύσει πολύ ενδιαφέρον στις Ηνωμένες Πολιτείες όπως και η εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς. Είναι δύο πολύ δημοφιλείς λέξεις, ας το πούμε. Η συνδιδασκαλία λοιπόν, δουλεύει πολύ καλά και έχω δει και περιπτώσεις που δεν δουλεύει καλά. Η συνδιδασκαλία γιατί μπορεί να συμβεί με διαφορετικούς τρόπους, μπορούμε να μιλήσουμε αν είναι τεκμηριωμένη ή όχι, υπάρχουν πολλά μοντέλα.

Ή και πολλές φορές στα μοντέλα συνδιδασκαλίας έχουμε δει ότι ο εκπαιδευτικός της ειδικής αγωγής, γίνεται απλώς ένας βοηθός της τάξης. Θα πρέπει να δούμε την ισορροπία που μπορεί να επιτευχθεί μέσω της συνδιδασκαλίας γιατί

στη συνδιδασκαλία υπάρχει εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής και ο οποίος πρέπει - εντός εισαγωγικών- να τον εκμεταλλευτούμε σε αυτή την συνδιδασκαλία.

Πιστεύω σε προσωπικό επίπεδο η συνδιδασκαλία κάτω από ιδανικές συνθήκες όταν χρησιμοποιούμε το συνεργατικό μοντέλο, μπορεί πράγματι να βοηθήσει και να είναι αποτελεσματική. Αλλά όπως συμβαίνει τις περισσότερες φορές δεν είναι τόσο αποτελεσματική και αυτό το υποθέτουμε ότι μια αίθουσα στην οποία υπάρχει συνδιδασκαλία δεν θα είναι πάντοτε αποτελεσματική.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ): Και τελευταία ερώτηση που αφορά την αξιολόγηση των δασκάλων. Αυτή τη στιγμή που μιλάμε το Ελληνικό Υπουργείο Παιδείας υλοποιεί ένα σύστημα λογοδοσίας στο οποίο τα σχολεία αξιολογούνται και στην τρέχουσα φάση το Υπουργείο Παιδείας προσπαθεί να αξιολογήσει τους διδάσκοντες σε ατομική βάση.

Υπάρχουν δύο ερωτήματα λοιπόν. Αν η διδασκαλία είναι μοναδική, τι μπορεί να κάνει ο εξωτερικός αξιολογητής; Και τελευταίο ερώτημα: τα αποτελέσματα που θα έχει η αξιολόγηση στη δουλειά των εκπαιδευτών και στην εργασιακή τους κατάσταση.

B. COOK: Πολύ μεγάλα ερωτήματα που αφορούν την εκπαιδευτική πολιτική. Θα σας πω τις σκέψεις μου οι οποίες είναι υπό αίρεση διότι δεν είναι ο τομέας της εμπειρογνωμοσύνης μου. Θα μοιραστώ μαζί σας κάποιες σκέψεις, όποια κι αν είναι η αξία τους.

Το θέμα της λογοδοσίας και αξιολόγησης είναι σημαντικό. Και πώς αυτό σχετίζεται με την ειδική αγωγή, αυτό είναι πολύ σημαντικό. Στις Ηνωμένες Πολιτείες περάσαμε μια περίοδο ομοσπονδιακής νομοθεσίας που έδωσε έμφαση στην αξιολόγηση των δασκάλων και σε όλα τα σχολεία όπου όλοι οι δάσκαλοι λογοδοτούν για τους μαθητές τους.

Και χρησιμοποιήθηκαν πολύπλοκοι αλγόριθμοι και τύποι για να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των δασκάλων βάσει του τελικού αποτελέσματος των μαθητών στα τεστ. Πώς παίζει αυτό στα παιδιά με ειδικές ανάγκες; Έγιναν ατομικές αξιολογήσεις και αυτά είναι πάρα πολύ δύσκολο. Κι αυτό εγώ νομίζω ότι έχει δυσκολία για όλους τους μαθητές. Το να χρησιμοποιείς διαφορετικά επίπεδα αξιολόγησης και ειδικά για τάξεις οι οποίες είναι προβληματικές, οι δάσκαλοι να καλούνται να λογοδοτήσουν.

Νομίζω ότι αρχίζουμε να το βλέπουμε αυτό στις Ηνωμένες Πολιτείες και γυρνάμε σε μια πιο παρατηρητική προσέγγιση. Δηλαδή, παρατήρηση των δασκάλων και χρήση πρακτικών μόχλευσης και τεκμηριωμένων πρακτικών στη διδασκαλία. Βεβαίως η λογοδοσία και η αξιολόγηση είναι ένας σημαντικός τομέας. Είναι επαγγελματίες οι δάσκαλοι και θα πρέπει να λογοδοτούν ως επαγγελματίες. Αλλά είναι δύσκολο να βρει κανείς πώς θα το κάνει αντικειμενικά και με έναν ουσιαστικό και υπεύθυνο τρόπο.

Και το τελικό ερώτημα, για το αποτέλεσμα αυτό στους δασκάλους είναι κάτι που πρέπει όλοι να το σκεφτούμε αυτό και να γίνει με έναν τρόπο που θα σέβεται και θα ενθαρρύνει και δεν θα είναι τιμωρητικός. Δεν ξέρω πώς γίνεται στην Ελλάδα αλλά στις Ηνωμένες Πολιτείες, έχουμε έλλειψη διδασκόντων ειδικά στην ειδική αγωγή.

Νομίζω ακόμα και αυτό έγινε πιο εμφανές στα τελευταία στάδια της πανδημίας. Υπάρχει έλλειψη προσωπικού και τα συστήματα λογοδοσίας και αξιολόγησης δεν βοηθούν ώστε να ενθαρρύνουμε τους ανθρώπους να μπουν σε αυτό το επάγγελμα. Μ' αρέσει η ιδέα, δεν ξέρω αν αυτό ισχύει στην Ελλάδα ή αν είναι δημοφιλές στην Ελλάδα ή πώς πλαισιώνεται αλλά στις Ηνωμένες Πολιτείες τα τελευταία 10 – 15 χρόνια, αυτό που αναφέρουμε ως πολυεπίπεδα συστήματα στήριξης, μπορούμε αυτά να τα υλοποιήσουμε στην Ελλάδα; Αυτή είναι μια ερώτηση.

Η ιδέα που μπορώ να την ενσωματώσω στην απάντησή μου είναι ότι αυτά τα πολυεπίπεδα συστήματα στήριξης είναι ένα διαφορετικό συγκείμενο για το πώς μπορούμε να στηρίξουμε και τις δύο πλευρές. Και τους διδάσκοντες αλλά και τους εκπαιδευόμενους και αυτό μπορεί να γίνει με κατευθυντήριες γραμμές που θα είναι τεκμηριωμένες.

Κάνουμε λοιπόν αξιολογήσεις και για τους μαθητές που βλέπουμε ότι δεν έχουν πρόοδο. Έχουμε πιο στοχευμένες κατευθυντήριες γραμμές για τεκμηριωμένες πρακτικές. Βλέπουμε ότι μια μικρή ομάδα μαθητών, ακόμα κι αν διδάσκονται με τεκμηριωμένες πρακτικές οι οποίες αποδίδουν, θα χρειάζονται πάντοτε τη λίγη περισσότερη στήριξη για να πάνε ένα βήμα παραπέρα.

Ωραία. Πιστεύω προσωπικά λοιπόν ότι αυτή η πολυεπίπεδη στήριξη είναι σημαντική γιατί προσπαθεί βάσει δεδομένων επιδόσεων μαθητών μπορεί να γίνει πιο αποτελεσματική μέσω κατευθυντήριων γραμμών για συγκεκριμένες ομάδες

μαθητών. Είναι δύσκολο να υλοποιηθεί, υπάρχουν πολλές πτυχές που πρέπει να λάβουμε υπόψη μας και η έρευνα ακόμα που έχουμε μέχρι στιγμής να μην δηλώνει αποτελεσματικότητα αλλά δύσκολα.

Μπορεί να συμβεί στις Ηνωμένες Πολιτείες; Δεν ξέρω. Μπορεί να υλοποιηθεί στην Ελλάδα; Δεν το ξέρω. Το ερώτημα είναι ανοιχτό. Υπάρχουν πολλά εκκρεμή ζητήματα. Θα μπορούσαμε μέσα από αυτό το ζήτημα να σκεφτούμε την αξιολόγηση των ήδη καταρτισμένων εκπαιδευτικών. Αλλά υπάρχουν τόσα πολλά ερωτήματα για το τι μοντέλο θα χρησιμοποιήσουμε και σίγουρα αυτό που θα χρησιμοποιήσουμε, δεν θα πρέπει να είναι το τιμωρητικό.

Οι δάσκαλοι πρέπει να ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν αυτή την πολυεπίπεδη στήριξη προς όφελος των μαθητών. Για άλλους αυτό μπορεί να είναι το πρώτο επίπεδο εμπλοκής τους με τεκμηριωμένες πρακτικές. Κάποιοι άλλοι όμως που μπορεί να μην ενστερνίζονται τέτοιου είδους πρακτικές, μπορεί να χρησιμοποιήσουν κάτι άλλο. Κι εμείς θα πρέπει να είμαστε εκεί ώστε να αξιολογήσουμε τα αποτελέσματα όλων αυτών των προσεγγίσεων έτσι ώστε τεκμηριωμένα να έχουμε αποτέλεσμα για το τι μπορεί να συμβεί.

Και αυτό που έχουμε στο μυαλό μας είναι ότι όντως χρειάζεται περισσότερη στήριξη στους δασκάλους παρά αξιολόγηση τιμωρητική.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ): Ευχαριστώ. Ευχαριστώ πάρα πολύ. Ήταν μεγάλη μας χαρά να σας έχουμε μαζί μας και ελπίζω να απολαύσατε αυτή την μακρά συζήτηση όσο και εμείς. Ευχαριστώ για το χρόνο σας και που μοιραστήκατε την εμπειρογνωμοσύνη σας μαζί μας.

B. COOK: Εγώ σας ευχαριστώ. Μεγάλη μου τιμή που με καλέσατε, που μπόρεσα και σας μίλησα και πραγματικά, βρήκα τις ερωτήσεις και πολύ χρήσιμες. Ευχαριστώ για το χρόνο σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ (Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ): Δημήτρη, θα προχωρήσεις; Θα κάνεις κάποιο σχόλιο άλλο;

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ): Όχι, είμαι εντάξει εγώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ (Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ): Ωραία. Εγώ θα ήθελα λοιπόν να ευχαριστήσω για μια ακόμα φορά εκ μέρους της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας τον κύριο Cook για την πολύτιμη συνεισφορά του στη συζήτηση, τη δημόσια συζήτηση για την εκπαίδευση, ειδικά για το κομμάτι της ειδικής αγωγής, ένα κομμάτι που έχει ιδιαίτερα προβλήματα. Άκουσα το σχόλιό του για την υποστελέχωση των δομών ειδικής αγωγής και να πω

ότι και εδώ στην Ελλάδα, τα ειδικά σχολεία και τα τμήματα ένταξης είναι σαφέστατα υποβαθμισμένα στην ενίσχυση σε σχέση με το ποια ενίσχυση θα έπρεπε να έχουν. Προκρίνεται συνήθως το μοντέλο της παράλληλης στήριξης που είναι πολύ πιο εύκολο και λιγότερο επιστημονικά στηριγμένο, θα έλεγα, από την πλευρά του Υπουργείου Παιδείας.

Τώρα, να πω, να ευχαριστήσω και τον Δημήτρη τον Αναστασίου ο οποίος παρέλειψε βέβαια στα σχόλια τα οποία ανέφερε να αναφέρει τα τιμητικά γι' αυτόν όπου θα διαβάσω ότι κηρύσσεται ρηξικέλευθος και του αφιερώνεται μάλιστα από κάποιον που παρακολουθεί την εκδήλωση ένα άρθρο το οποίο έχει ανεβάσει στη Διαβούλευση. Τον ευχαριστούμε και για την περσινή συνεισφορά του και για τη φετινή.

Να πω ότι ο διάλογος, ο δημόσιος διάλογος που έχει επιλέξει να ανοίξει στη Διδασκαλική Ομοσπονδία στο πλαίσιο του αγώνα που δίνει ενάντια σε μία αξιολόγηση που ... για μας και απ' ό,τι έχει αποδειχθεί και από τον επιστημονικό λόγο τόσο πέρσι όσο και φέτος μόνο πλήττει το δημόσιο σχολείο και δεν έχει τίποτα να το ωφελήσει, συνεχίζεται.

Εννοείται ότι η επιστημονική άποψη είναι πολύτιμος σύμμαχος σε αυτή την προσπάθεια και γι' αυτό θα ευχαριστήσω για μια ακόμη φορά τον κύριο Cook. Να πω ότι συνεχίζουμε την άλλη βδομάδα. Έχουμε την άλλη βδομάδα την εκδήλωσή μας στα πλαίσια του αγώνα που κάνουμε, μόνο που θα είναι -γι' αυτούς που μας παρακολουθούν συχνά- στις 12 το μεσημέρι ώρα Ελλάδας λόγω του ότι έχουμε ως ομιλητή τον Pasi Sahlberg από το Πανεπιστήμιο της Μελβούρνης και τον Άγγελο Γαβριελάτο, τον Πρόεδρο του Αυστραλιανού Συνδικάτου, δικός μας, Έλληνας κατά το ήμισυ, με τίτλο «Διεθνής εμπειρία από συλλογικά, δημοκρατικά και συνεργατικά εκπαιδευτικά μοντέλα και η εμπειρία από τις εξετάσεις τύπου PISA», κάτι το οποίο νομίζω απασχολεί πάρα πολύ όχι μόνο εμάς εδώ στην Ελλάδα αλλά όλη τη διεθνή εκπαιδευτική κοινότητα.

Ευχαριστούμε πολύ και όσους έμειναν και παρακολούθησαν μέχρι αυτή τη στιγμή την πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση. Μακάρι να έχουμε συχνά την τύχη να έχουμε τέτοιου είδους εκδηλώσεις και σας ευχαριστούμε για μια ακόμη φορά και καλό βράδυ σε όλους.

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ